

ABONAMENTUL
 Pe un an 24 Cor.
 Pe jumătate an 12 "
 Pe 1 lună 2 "
 Nrul de Duminecă pe un an 4 Cor.
 Pentru România și America 10 Cor.
 Pentru România și străinătate nrul de zi pe an 40 franci.

TRIBUNA

REDACTIA și ADMINISTRATIA
 Deák Ferenc-utca nr. 20.
 —
 INSERȚIUNILE se primesc la administrație.
 Manuscripte nu se înapoiază.
 Telefon pentru oraș și comitat 502

O datorie sfântă.

De Ioan Slavici.

Sunt acum patru-zeci, cinci-zeci de ani, când noi cei azi bătrâni umblam la școală, nu-i trecea nimănui prin minte să ne silască a învăța o limbă pentru noi străină.

Acia dintre noi, cari nu se mulțumiau cu puțină învățatură, pe care puteau s'o primească în școlile noastre, treceau la vre-una din școlile ungurești ori la vre-una nemțească, și între cărturarii noștri de azi sunt puțini cei ce au învățat numai la școli românești.

Știm deci cu toții din propriile noastre suferințe, cât de greu e să primești învățatura într-o limbă străină, pe care n'o stăpânești în deajuns, cât timp am pierdut în zadar și cât de multă silință a trebuit să ne dăm, ca să putem ține pas cu mai fericiții noștri colegi, care primiau învățatura în limba micii lor.

Urmarea firească a fost, că la vârsta de două-zeci de ani eram înapoiați în cultură și nu știam bine nici o limbă, nici pe a micii noastre, în care nu ni-s'a dat, nici pe cea străină, în care ni-s'a dat învățatura. Chiar și unii dintre cei ce mai târziu, după multe silințe ne-am învrednicit a lua parte la lucrarea literară română, nu eram atunci în stare să le scriem părinților noștri în românește, căci nu ne ierta firea să batjocorim limba micii noastre.

Iată de ce au stăruit totdeauna părinții noștri și stăruim și noi, ca românii să aibă școlile lor.

Nu e la mijloc nici politică, nici ambițiune națională, ci iubire de oameni și dra-

goste părintească: ne cuprinde jalea adâncă văzând, că mii și mii de copii sufăr chiar mai greu decum am suferit noi în copilăria noastră, și grea durere îi cuprinde pe români când văd, că copiii lor își perd timpul chinându-se să învețe o limbă, de care n'au nevoie și pe care n'o pot învăța, sunt oprți în dezvoltarea lor firească și ies în cele din urmă din școală piperniciți sufletește și fără ca să fi putut învăța ceea ce le este de folos în viață.

Acesta e adevărul cel mare, asupra căruia stăruim.

Drepturile părintești sunt dela Dumnezeu și nu este guvern, nu e parlament, nu e împărat, care le poate mărgini, și cea mai mare din toate barbariile e să-i chinuiești pe copii și să-i oprești în dezvoltarea lor firească, cea mai mare nemernicie e să lași, ca copilul tău să fie chinuit și oprit în dezvoltarea lui sufletească.

Părinții noștri, oameni vrednici, ni-au câștigat dreptul de a ne înființa școli, ca în ele să ne creștem copiii după rânduiala firească.

În tinerețele noastre în orașele, prin care trăiesc români, numirile ulițelor erau puse și în românește, deregătorii de tot felul erau datori să-l întâmpine pe român cu toată bunăvoința și să-i vorbească în limba lui, judecătorii erau datori să-l judece pe român în limba lui și să-i dea sentința în românește și nimeni nu îndrăznea să se amestece în treburile bisericesti și în cele școlare ale românilor.

Când s'a înființat actualul stat ungar aceste drepturi au fost garantate prin legi votate de dieta ungară și sancționate de Regele încoronat al Ungariei.

Aceasta e moștenirea, pe care ni-au lăsat-o părinții noștri.

Cum au știut s'o păstreze românii din Ardeal și cei din Banat și cei din Țara Ungurească și cei din Maramurăș și odinioară vajnicii Grăniceri, care în atâtea rinduri au purtat cu glorie steagurile împărătești!?

Au suferit, ca inscripțiunile românești să fie șterse de pretutindeni, au suferit și sufăr să fie batjocoriți de deregătorii hrăniți din roadele muncii lor, au suferit și sufăr, ca n'ar țara lor să fie judecați prin tălmăcitori, au suferit și sufăr, ca nici un act să nu mai fie scris în limba lor, au suferit și sufăr, ca numele satelor, în care trăiesc să fie pocite, au suferit și sufăr, ca numele lor proprii să le fie pocite în actele de stare civilă, au suferit și sufăr, ca preoții și învățătorii lor să fie nevoiți a învăța o limbă, de care n'au nevoie în exercițiul legal al funcțiunii lor, au suferit și sufăr, ca cei mai devotați dintre conducătorii vieții lor intelectuale să fie prigoniți și aruncați în temnițe ori alungați din țară.

Ce-a mai rămas!?

Ne-ar crăpa obraji de rușine, dacă nu ne-am da seamă, că românii din țările coroanei ungare le-au suferit și le sufăr toate aceste din spirit de ordine, din deferență către Monarhul lor și, — trebuie să se spuie și asta, — din iubire către frații lor de peste hotare, a căroră viață nu vor s'o turbure.

Furtunos ar curge însă și Oltul, și Murașul, și Someșul, și Crișurile toate trei, dacă n'ar fi aceste, și Dunărea ar duce peste Porțile de fier durere înăbușită de-a lungul țărurilor români, căci prea e mare batjocura, pe care o suferă neamul românesc în

FOIȚĂ ORIGINALĂ A «TRIBUNEI».

Statul, biserica și școala.

Sub acest titlu s'a reproduș în broșură, din »Răvașul« din Cluj, traducerea unei cărți a dlui Sarmaságh Géza: (A család, egyház, állam, jogai és kötelességei a tanítás és nevelés terén.) membru al clerului romano-catolic, însoțită de o prefață, care nu este altceva decât discursul rostit de protopopul greco-catolic Dr. Elie Dăianu către sinodul său protopopesc, discurs în care se — face reclamă cărții din chestiune.

Pentru a se învedera puritanismul naționalist român al sus lăudatului protopop, vom arăta cu ce marfă își indoapă P. On. Dsa clerul român.

Reproducem:

Pg. 7. op. cit. »Dacă la caz când*) unitatea națională ar fi realizabilă (în Ungaria), realizarea acesteia prin monopolul școalelor nu numai că nu ar fi dăunătoare**) pentru susținerea statului ci ar fi chiar necesară. — Căci față de aceea ce nu este neapărat de lipsă, poate să aibă drept

*) Limbă românească? (A dlui »traducător« I. N. Pop!)

dar nu drept exclusiv; față de aceea*) însă, ce este dăunător pentru el, statul nici decât*) nu poate avea drept.

D'apoi »fratye-mitye-bun« — ca să ne apropiem de felul de-a vorbi al colaboratorului »Răvașului« — în șirele citate se dă expresie îndreptățirii principiului absolutistic!

Ori nu o simte aceasta protopopul Clujului, copil de țaran român și el?

Ori de când cu »infaibilitatea«...

Dela punctul prim de razim al concluziei la care vom avea să ajungem, trecem la al doilea, care se întemeiază pe mult lăudata de dl Dr. E. Dăianu carte a dlui Sarmaságh G., pag. 48 (număr ominus!):

»Naționalitatea, unitatea limbei naționale, este un bun hotărât mare și statul e în drept a pretinde și prin mijloace legale a face, ca toți să-i știe limba sa oficioasă, care nu poate fi decât limba majorității naționale; are dreptul de a pretinde, ca tinerii cari aparțin unei alte naționalități să fie în școală instruiți (!) în aceasta (?); are dreptul a-și susține întru toate, a apăra ba a și propaga cu mijloace juste naționalitatea sa și calitățile sale naționale bune; a pretinde însă și a face, ca toți supușii săi de altă naționalitate să vorbească numai (sic!) limba națiunii dominante,

să abzică de limba și naționalitatea sa, spre care scop în toate școalele exclusiv statul să conducă instrucțiunea și educațiunea: la aceasta numai atunci ar avea statul drept dacă aceasta (iarăși: aceasta!?):

»1. Ar fi de necesitate imperativă, pentru formarea, susținerea și menirea statului;

»2. Dacă aceasta s'ar putea realiza;

»3. Dacă prin realizarea acestui (!) lucru nu s'ar vătămă drepturi esențiale« (sic!)

Astfel glăsuește dl Sarmaságh, căutând să împace și capra și varza, dar — cu prețul verzi... Căci »dreptul«, calitățile »bune« se pot și au să le explice și comenteze în sens — iezuitic!

Dar retrogradismul, reacționarismul numitului d-n autor și deci și al preamăritorului său domn Dăianu, își ajunge culminarea nepotrivirii, ba chiar a sfidării condițiilor actuale ale vieții și aspirațiilor din țara noastră și ale noastre, în cuprinsele dela pag. 60, cari sunt:

»Din punct de vedere național preotului în tot cazul i-se poate impune de datorință promovarea naționalității, dar din punctul de vedere al religiunii creștine ar merită o imputare grea, dacă și-ar subordina datorințele sale bisericesti interesele naționale«.

Apoi să ne ierte părintele Dăianu! Noi știm,

Pentru castele, vile, sanatoare, spitale, hoteluri, fabrici, laboratoare, gări, casarme, biserici, școli, comune și orașe mici, cea mai ieftină iluminare e ceea-ce se poate face cu gazul Benoid. Flacăra ce corăspunde la 50 lumini costă pe oră numai 1-6 filleri.

Telefon 561.

Telefon 561.

**Mağyar Benoid-gáz
Részvénytársaság.**

Arad, Pécskai ut 13/14.

Fără acitelin! Ori ce primejdie eschisă! Cea mai simplă manuară! Epistole de recunoștință din patrie și străinătate. Patente din patrie și străinătate. Nenumărate premieri. Cei interesați primesc deslușiri detaliate.

Prospect gratuit, fără nici un contract.

regatul ungar, în care pactul fundamental e călcat în picioare și drepturile odată câștigate și pe deplin garantate sunt nesocotite și de guvern, și de parlament.

Sufăr însă românii și trebuie încă să suferă până-ce nu va veni timpul priincios, ca să impună restituțiunea »in integrum« a drepturilor moștenite dela părinții lor, la care n'au renunțat niciodată și nici nu pot să renunțe. căci românul înainte merge și numai înainte, iar înapoi nici un pas nu poate să dea.

E însă un hotar, peste care nu poate să treacă nici suferințele românilor.

Ei sunt părinți și nu pot suferi, ca copiii lor să fie chinuți, oprți în desvoltarea lor firească, osândiți a se pipernici sufletește și a-și pierde singura copilărie, pe care o are omul în viața aceasta.

În virtutea învoielii făcute când cu înființarea actualului stat ungar românii nu numai că nu sunt datorii a-i învăța pe copiii lor limba maghiară, dar au dreptul de a cere, ca din budgetul statului ungar să li-se înființeze și lor școli românești și să fie sprijinite școlile înființate de dânsii. Dreptul de a le împune copiilor români limba maghiară nu-l are nici guvernul ungar, nici dieta ungară, nici regele Ungariei.

N'au avut nici odată și, chiar dacă l'ar fi avut, au renunțat la el, când s'a încheiat pactul, pe temeiul căruia s'au legat românii a susține și ei statul ungar, și tot ceace s'a făcut și se face contra pactului, e abuz, act de rea credință, siluire barbară, călcare de lege, prin care românii în fața lumii și în fața lui Dumnezeu sunt deslegați și împinși spre convingerea, că nu e pentru ei viață binecuvântată în statul ungar, în care legile nu sunt respectate.

Aceasta au s'o mărturisească românii din regatul ungar, — și facă apoi guvernul ungar, dieta ungară și regele Ungariei ce vor crede de cuviință.

Din pietate către părinții lor și din iubire către copiii lor au să susțină legea și nu se pot târgui, nu pot renunța la nimic.

că te naști întâi, dintr'un neam și apoi te botezi într'o lege.

Pe de altă parte, — considerând entuziasmul d-sale pentru o carte ce băjbăe de centralism-catholic și pe care d-sa o recomandă cu înțelegere preoțimească din tractul său; considerând că apropierea noastră suflă de maghiarocatholic este un mijloc de slăbire a centralizării culturale românești; considerând, că o carte premiată — cum e cea din cestiune — de universitatea din Budapesta, (unde noi nu avem decât un — »Ciocan«) dela început este menită nu a servi punctului de vedere românesc, ba chiar nici general-omenesc, ci, în tot cazul cel separatistic (fie religios, i-e papal; fie național, i-e »nemzeti«): regretăm naivitatea P. On. dn protopop dr. *Elie Dăianu* și condamnăm reclama »naționalismului« dela noua-vechea »Tribună«-apusă, pentru o carte, — ale cărei principii și tendințe, după cum s'a putut pe deplin cunoaște, din expunerile ce am făcut în aceste șire, sunt diametral opuse intereselor neamului și bisericilor românești.

Habetis »Papam?»

Popa Tanda.

CORBEIU.

PARTEA IV.

Narațiune de Ioan Slavici.
(Urmare).

II. În amurg.

»Ave Maria« resună în depărtare din turnul catedralei dela Bălgrad și pe ici, pe colo câte un credincios întârziat pe drum ori în câmp deschis se oprise cu capul plecat și-și făcea rugăciunea

Vremurile vin și trec și se schimbă: de-ocamdată românii au să-și facă, cum și-au făcut-o la Blaj, datoria sfântă apărându-și copiii potrivit cu nevoia vremii de azi, — cu inima deschisă, cu toată hotărârea, dar în liniște.

Străinătatea despre stările din Ungaria. Incetul cu incetul și presa din străinătate ajunge la convingerea, că lupta coaliției pentru »libertate« e o scamatorie, care urmărește numai tendințe mârșave, ca să scurteze naționalitățile în drepturile lor și să le răpească limba.

Ziarul englez »Times«, ziar foarte răspândit și serios, de un timp încoace condamnă raporturile maghiarilor față de monarhie și față de naționalități. Așa în nrul din 13 l. c. aduce la cunoștința cetitorilor circularul regimului maghiar către procurori, pe cari îi provoacă, ca să purceadă cu toată strictețea față de foile naționaliste, cari sub pretextul proiectului școlar al lui Apponyi »agită contra națiunii maghiare«.

Un alt ziar mare englez, »Morning Post«, renunță la prietenia cu fiii cei iungâmfași ai lui Tuhutum. În unul din numeri din urmă Spenser Wilkinson scrie un articol foarte simpatic, în care pledează pentru necesitatea monarhiei în interesul păcii universale, și că datorința dinastiei e, să țină la olaltă monarhia. Apoi în un prim articol din 12 l. c. scrie aceeași foaie, că pe timpul lui L. Kossuth englezii au avut simpatii pentru maghiari și prelușii »luptători ai libertății«. »Maghiarii poartă vina, dacă acestea simpatii s'au pierdut cu timpul. — Ei chinuesc naționalitățile cu politica de maghiarizare și nu voesc să știe nimica de tendințele autonomistice ale acelor. Dar aceasta poate fi posibil numai până atunci, până când sunt numai maghiari în dieta țării. Odată ce vor fi și naționalitățile corăspunzător reprezentate, se va ajunge la o luptă înverșunată«.

Se înțelege că foile »liberale« (jidovești) din Austria, ca »N. Fr. Presse«, »Die Zeit«, și celelalte, cari se pot considera ca filiale ale foilor din Ungaria, și cari trag subvenții grase dela guvernul maghiar, nu vor scrie în tonul acesta.

»Aradi Közlöny« și Liga. În numărul de ieri »Aradi Közlöny« aduce un lung articol în care vorbind de mișcarea celor dela Ligă și comentând știrea dată de »Tribuna«, ajunge la următoarea concluzie:

»Dacă Liga își va putea ține adunările populare proiectate, prin asta Liga ar da o palmă

de seară când Moină, care de mult acum sta la pândă într'un aluniș dela marginea pădurii, zărind trăsura, ridică cocoșul gata de a descărca.

Vizitiul incetini mersul cailor, lăsă frânele din mână, se descoperă și-și făcu semnul crucii. Lucia plecă și ea capul și se închină. Până chiar și Corbeiu se trase atins de liniștea sărbătorească a inserării în fundul trăsorii și rămase nemișcat.

Simte, când se apropie noaptea, ori-și-care muritor trebuința de a se da în paza celui ce veșnic veghează, și când Lucia se plecă, Moină se plecă și el, începu să tremure și lăsă trăsura să treacă prin fața lui.

Mai era încă mult până la orașul, în care una câte una se iviau luminele, dar vizitiul lăsa caii în voia lor, ca să nu între cu ei obosiți în oraș.

Lucia fusese tot drumul tăcută și dusă pe gânduri, iară Corbeiu, simțindu-se ca singur, era îngândurat și el.

Un simțământ de viață multumire îi cuprinsese sufletul după ce și-a luat hotărârea; văzând-o însă pe ea tăcută, iar a început să stea cu inima îndoită. Să simțea vinovat, îi înțelegea mahnirea, și firea lui cea bună îl îndemna să dea tot ceea ce poate, ca s'o mângăie. Se întreba însă și iar se întreba, dacă nu cumva îi face un mare rău, voind să-i facă un bine.

Din sâraca lui viețată trăsese o învățătură: că ferit de suferințe e numai cel ce trăiește retras și nebăgat de nimeni în seamă și că deșteptăciunea, învățătura, cinstea, bogăția, tot ceea ce te ridică de asupra celor mulți, te face urgisit și-ți amărăște zilele. Nu era oare mai bine pentru ea să rămâie așa, cum a fost și cum se știa din copilăria ei?

mai mare statului ungar decât cea aplicată de prezidentul Ligei conzului Kutschera. Atunci guvernul maghiar a încasat palma. Oare și pentru aceasta de acum vrea să-și întindă obrazul drept, după ce pe cel stâng a sunat palma diplomatică?»

Nici nu-i rămâne lui Kossuth decât să mobilizeze — honvezii...

Altfel cei dela Ligă țin meetingurile proiectate!

»Gross Oesterreich« despre interpelația lui Bánffy. În cel mai nou număr al său ziarul sus numit, se ocupă într'un prim-articol cu interpelația lui Bánffy în chestia acestui ziar. Caracterizează nimerit atât pe Bánffy, cât și pe Wekerle și toată politica coaliționistă. — »Bánffy, renumitul Torquada al politice de inquisițiune panmaghiară, Bánffy politicește necult, brutalul politician, care a avut obrăsnicia, să vină în plenu parlamentului cu pretensiunea, că naționalitățile Ungariei trebuie să fie fără cruțare stărpite naționalicește, căci Ungaria nu are să fie un stat al dreptății, ci un »stat unitar național maghiar«, se înțelege, cu nimicirea celor 12 mil. de români, germani și slavi; Bánffy, pașa de odinioară a comitatului Bistrița-Năsăud, nu poate suferi, ca în Austria să existe astfel de foi, cari apără interesele monarhiei, suveranitatea dinastiei, care le spune maghiarilor dreptatea în față și care luptă pentru drepturile naționalităților. Și de aceea sbiară el după poliție, înăsprirea codului penal, după mai mulți panduri și mai mulți jandarmi«.

Iar Wekerle, acest tip al renegatului șvab, care și-a tradat poporul, ca să ocupe un post înalt, el a promis deunăzi cele mai aspre măsuri contra conaționalilor săi, a șvabilor din Banaț, fiindcă aceștia voiesc să-și apere limba lor, și că va face tot posibilul, ca să abată naționalitățile Ungariei dela ideea monarhiei unitare«...

Ei agită în modul cel mai ticălos de zeci de ani contra dinastiei, contra unității monarhiei, contra dualismului, mardăresc monumentul lui Hentzi, batjocuresc arma comună, imnul imperial îl numesc »imnul călăilor«. După § 173 și 175 al codului penal maghiar, aceștia ar merita temniță până la 5 ani. Întâmplatu-s'a cuiva ceva? Nici cât e negru sub unghie. Din contră, toate guvernele Ungariei au sprijinit tendințele acestea. Și acuma vine un deputat maghiar și cere măsuri aspre contra unei foi din Austria, care luptă pentru unitatea monarhiei. Se pare, că ideea unei »Austrii mari« este azi unica și cea mai mare primejdie pentru eghemonia maghiarilor«.

Așa scrie ziarul vienez.

»Ce fac eu!?« — se 'ntrebă în nedumerirea lui.

Credinciosul cade, când își pune întrebarea aceasta, în genunchi, se pleacă cu umilință, își mărturisește nimicnicia și găsește în rugăciunea fierbinte mângăiere, nădejde, încredere 'n sine și puterea de a răsbi înainte și de a suferi durerile ce-i curăță sufletul: Corbeiu se sbătea pierzându-se 'n gândul, că singura scăpare îi este moartea.

»Lucio, tu ești mahnită, — îi zise el. — De ce ești?»

»Nu sunt mahnită, — răspunse ea întorcându-se spre el, — dar mă simt nenorocită«.

»De ce? — stăruî dânsul. — Spune-mi-o. — Poate că te simți numai fără ca în adevăr să fii. — Ai inima deschisă față cu mine«.

»Aici și așa cum suntem nu se poate vorbi despre asemenea lucruri,« — îi răspunse ea.

În clipa aceasta din crângul dela stânga drumului se descarcă o pușcă și glonte trecuru șurînd prin fața ei spre Corbeiu.

»Ah, Moină! — strigă ea și se aruncă spre Corbeiu, ca să-l acopere cu trupul ei.

»Ce ticăloșie! — strigă în același timp Corbeiu și sări în picioare, ca să oprească trăsura și să se ducă la nemernicul, care umblă cu atâta ușurință cu arma.

»Nu! — nu! — strigă ea. — Dă biciu! — mână 'n goana mare. — E Moină, — strigă iar ca ieșită din minți! — Știu eu, că el e. — Am visat aceasta, mi-a spus-o cineva, mi-e par'c'o știam de mai înainte. Mână! mână!»

»Ești smintită!? — îi zise el. — Cum poate să ajungă Moină pe aici!?«

Coroana și votul universal.

() Discursul rostit de Kristóffy la societatea de științe sociale din Viena, continuă să intereseze cercurile largi ale politicienilor.

Nouă, cu toată frumusețea lui ca formă și cu toată violența lui, în partea în care descria funestele consecințe pentru cazul că votul universal va cădea în noroi, — discursul acesta ne-a făcut totuși impresie că nu e destul de categoric și că era chiar plin de reticențe culpabile.

Astfel am observat, că fostul ministru de interne a evitat, cu multă abilitate, să vorbească de avantajile ce vor rezulta din introducerea reformei electorale pentru raporturile între naționalități. El s'a mulțumit a accentua principiul *democratic* al viitorului proiect de lege. A vorbit numai de votul »universal« și »secret«, fără a pomeni un singur cuvânt despre *egalitatea* lui, ceea-ce ne atinge de aproape. O astfel de mărturisire, sau mai bine nemărturisire, a plăcut de sigur și guvernului, căci i-a netezit considerabil calea planurilor criminale în această privință.

Dar am mai observat că dl Kristóffy a încunjurat sistematic să se pronunțe asupra opiniilor Coroanei în chestiunea votului universal. Această tăcere ni-s'a părut și mai suspectă.

Și iată din ce motiv.

Înainte ca oratorul să-și înceapă expunerile, unul din prezidenții societății adunate, anume dl Sigmund Wolf-Epinger, cunoscut luptător pentru sufragiul universal în Austria a zis, aproape textual: »*Dacă în Austria votul universal a biruit, meritul este al Coroanei, care s'a pus în cumpănă, cu toată greutatea Ei. Și de dorința neînfrântă a Suveranului s'au prăbușit toate prejudecățile clasei privilegiate.*« Și mai departe, voind a-i face lui Kristóffy un compliment, acelaș prezident a zis: »*Noi știm cu toții că interesul Coroanei pentru votul*

universal a început odată cu acțiunea lui Kristóffy în Ungaria.«

La toate aceste cuvinte clare, rostite pentru a duce vestea în toate părțile, că numai M. Sale Suveranului se datorește reforma electorală introdusă în Austria, fostul nostru ministru n'a răspuns nici o literă măcar. Deși era locul potrivit, deși era chiar provocat să o facă, el n'a adus de loc vorba asupra Coroanei și n'a spus nimic despre întâiile sale întrevederi cu Suveranul, când acesta i-a dat însărcinarea de a pregăti proiectul de lege.

De ce această tactică?

E vorba probabil iarăși de a nu face dificultăți actualilor guvernanți, de a nu-i denunța, că ei sunt siliți să lucreze conform dorințelor prea înalte.

Bun patriot Kristóffy, cu toate ideile sale democratice și bun politician prin felul cum se știe acoperi de ori-ce răspundere. Tăcerea lui însă ne face să ne îndoim asupra sincerității planurilor și ideilor ce propagă. O mărturisire a lui ar fi contribuit foarte mult la înfrânarea guvernului în pregătirea reformei așteptate și avem dreptul să regretăm că nu s'a făcut.

Firește, pentru noi are cu mult mai mare importanță declarația lui Wolf-Epinger. Ajunge să știm că întreaga inițiativă pentru votul universal a pornit dela Coroană. Ajunge să aflăm că cetățenii Austriei sunt foarte recunoscători Suveranului pentru introducerea acestei legi populare. Căci, din aceasta constatare, noi putem deduce cu toată hotărârea, că M. Sa are aceeași bunăvoință față de popoarele din Ungaria, deoarece nu se poate ca același domnitor să împartă dreptate și dragostea cu două diferite măsuri. Nu se poate ca în țările stăpânite de același Suveran, voința poporului să se valideze după două diferite sisteme.

Noi credem că ori cât s'ar svârcoli guvernul, va recunoaște și el aceasta și se va păzi de vreme a veni în conflict cu Coroana pe chestiunea votului universal.

Din România.

Interpelarea dlui deputat Ioan I. C. Brătianu adresată în ședința de Vineri a Camerei. »Interpelarea mea nu are nevoie de lungi dezvoltări. Chiar în enunțarea ei, îi află, desigur, întreg înțelesul și guvernul și toți membrii adunării.

Chestiunea la care se raportează, e în mintile tuturor; ea este prea gravă și primejdia la care poate da naștere, prea cunoscută pentru a fi trebuință de multe explicații.

Starea populației rurale, în genere, necesitează imperios o grabnică și eficace îndreptare. În ultimii ani, o nouă împrejurare a îngreuiat tare această stare în multe localități. O mână de oameni, străini de interesele mari ale dezvoltării noastre economice și sociale, s'au făcut stăpâni, prin arendare, pe întinderi tot mai mari din suprafața cultivabilă a țerei.

O singură familie asociată posedă astfel o întindere superioară a multora din districtele țerei.

Sute de mii de hectare și deci sute de mii de țărani stau sub dominațiunea monopolistică a câtorva indivizi, cari n'au nici o grijă de starea în care vor rămânea localitățile ce le stăpânesc după sfârșirea contractelor lor, servindu-se de influențe puternice pe cari le dau relațiunile plătite, de cari dispun, pentru a nesocoti cele mai elementare noțiuni de dreptate.

Ei nu exploatează atât forțele fecunde ale naturii, cât exploatează cămătărește munca și nevoile țărănimii.

Rezultatul fatal al activității lor crescânde este mizeria poporațiunii și revolta sentimentului de dreptate.

Este de strictă și urgentă datorie a guvernului a căuta, prin toate mijloacele de cari dispune, să stărpească aceste abuzuri, pentru a împiedeca creșterea mizeriei și agravarea mișcărilor la cari a dat naștere.

Într'altfel, alimentată de starea nemulțumitoare a majorității țărănimii, aceste protestațiuni, degenerând și întinzându-se, ar putea lua un caracter și mai grav și primejdios. (Aplause).

Primul-ministru G. Cantacuzino răspunde:

»Este adevărat că exploatarea acestor arendași constituie un pericol social, care preocupă guvernul. Chestiunea este însă grea, căci nu putem lovi în drepturile câștigate.

Totuși o soluție se impune.

Văd cu plăcere că și dl Brătianu este însuflețit de aceeași dorință, patriotică, și cred că din lucrarea noastră comună va eși soluția ce căutăm.

Aștept cu nerăbdare ca dl Brătianu să-și e-nunțe ideile în chestiunea țărănească, și sunt gata să primesc colaborarea d-sale în opera ce o vom face.

Dar această operă trebuie să o îndeplinim în timpuri liniștite; prima datorie a unui guvern este a face să domnească ordinea în stat. După ce poftele și spiritele vor fi liniștite, vom căuta să rezolvim chestiunea.

Primejdia trusturilor ovreești. Ca să înțelegem îngrijirea, care a determinat interpelarea în Camera făcută de dl I. Brătianu și răspunsul dlui prim-ministru Cantacuzino, e nevoie a se aminti cele de mai la vale.

Dl Brătianu crede că aceste trusturi compuse numai din străini, sunt cauza și adevăratul motiv al agitației țărănilor în județul Botoșani și de aceea cere ca să pună cât mai repede capăt abuzurilor constatate.

Adevărul este, că județul Botoșani prezintă din acest punct de vedere o situație specială.

Agricultura mare este aici în mare parte în mâna străinilor, cari stăpânesc prin contracte 101400 hectare de pământ arabil adică 80.5 la sută din întinderea totală a moșiilor arendate.

În lucrarea dlui Lazăr Teodoru, secretarul Camerei de comerț din Botoșani asupra situațiunii economice a celor trei județe din nordul Moldovei, găsim date foarte importante și precize, în această privință.

D-sa arată că în județele Botoșani, Suceava și Dorohoiu, adică tocmai în acelea, în care astăzi țărăni au început să se agite, arendașii evrei stăpânesc 209.700 hectare de teren arabil.

În toamna anului 1905 situația specială a județului Botoșani din punct de vedere agricol era următoarea:

Numai 34 de moșii 31.7 la sută din numărul total al moșiilor de 133, în întindere de 39,000 de hectare și 23.7 la sută din totalul întinderii moșiilor, — au fost cultivate de proprietarii lor. Restul de 89 sau 68.3 la sută din numărul moșiilor în întindere de 126 mii de hectare și 86.3 la sută din totalul întinderii moșiilor — au fost cultivate de arendași. Dintre aceștia 27 sunt arendași români și 59 străini.

Întinderea cultivată de arendașii români este numai de 20.600 hectare sau 19.5 la sută, iar aceea cultivată de arendașii străini este de 101.400 hectare sau 8.05 la sută din totalul întinderii moșiilor arendate.

În medie dar, în județul Botoșani un arendaș român cultivă 878 de hectare pe când un arendaș străin cultivă 1718 hectare, îndoit aproape cât arendașul român.

Dar dl Brătianu a vorbit în interpelarea sa de trusturi și sub aceasta denumire, d-sa a înțeles pe frații Fischer, care ocupă un loc excepțional, în arendașia română. Ei sunt constituiți într'un adevărat sindicat de exploatare a moșiilor din țara românească și în special al celor trei județe din nordul Moldovei.

Iată o mică statistică foarte convingătoare:

În județul Botoșani această asociațiune are în arendă 8 moșii mari, în întindere de aproape 40.000 hectare.

În Dorohoiu, numărul arendașilor străini trebuie redus cu numărul moșiilor ținute în arendă de frații Fischer, cu rudeniile și asociații lor. Astfel această asociațiune ține în arendă, în acest județ, 20 de moșii în întindere de 42.000 de hectare; prin urmare numărul moșiilor ținute de arendași străini se reduce pentru Dorohoiu la 46, în întindere de 347.700 de hectare.

»Sezi, culcă-te, ascunde-te, — urină ea în vreme-ce căii duceau trăsura 'n goană mare. — Mă tem, mi-e frică... Scumpul meu, bunul meu, mântuitorul meu... Mai bine să pier sfâșiata de fiare, decât să-mi chinui zilele sfâșiata de gândul, că din vina mea ți-a venit moartea.

»Liniștește-te, copilă! — îi zise el alintând-o. — A fost din întâmplare. Aici nu putea să tragă nimeni din adins asupra noastră.

Nu se mai îndoia despre aceasta, dar dânsa se teme și-l vede pretutindeni pe Moină. Ar fi fost apoi cu puțință, ca și așa, numai din întâmplare, el să fie nimerit: cum rămâne atunci dânsa, pe care el o despărțise și de mătușa ei și de logodnicul, pe care i-l alesese aceasta!?

»Mână;» — strigă și el.

Nu mai era acum cu gândul îndoit, nu se mai sbătea, moartea nu-i mai părea scăpare. S'a dus dar cu grăbire, a umblat cu Veleanu și 'n urmă și cu doamna Fireanu și nu s'a liniștit până-ee nu și-a împlinit gândul, iar ziua următoare a plecat acasă de vreme și a grăbit, ca noaptea să nu-l apuce pe drum.

Lucia s'a ținut pretutindeni după el, ca să-l părească și să-l acoperă cu trupul ei, mereu tremurând și cu inima mereu încleștată, făcându-l să simtă, că dânsa ar fi nenorocită pe toată viața ei, dacă din vina ei i-s'ar întâmpla ceva.

Abia sosită acasă putea dânsa să se liniștească. Când, trecuți de Plopiș, au cotit, ca să apuce la deal, spre Căsoaie, Ghiurca venia despre sat și-i salută zimbînd cu bunăvoință ca rudă bună ce le era.

»Da! — grăi dânsa când intrară pe poartă. — Sunt fricoasă eu și bănuitoare: descărcătura n'a fost din adins.

(Va urma).

In total aceasta asociațiune stăpânește, în județele Dorohoiu, Suceava și Botoșani, întinderea colosală de 89700 hectare de terenuri agricole. Să ne mai mirăm de mizeria mare a sătenilor și de izbucnirea desnădejzii lor?

Românii și Bulgarii.

In obișnuita sa revistă săptămânală, »*Budapesti Hirlap*« dela 17 Martie publică următorul articol:

»In presa din România se discută viu planul ministrului de războiu în virtutea căruia fiecare regiment din armata română s'ar mai spori cu un batalion. Artileria s'ar reorganiza, se înțelege, sporindu-se și aici numărul. Ministrul de războiu motivează acest spor militar provocându-se la necesități generale. Ziarele aproape de guvern spun însă pe față și motivul adevărat. Iar cauza adevărată este faptul că în raport cu armata bulgară cea românească este inferioară. Iar dacă pentru România este primejdie să fie în inferioritate militară față de vre-un stat vecin, apoi e îndouită primejdia față de Bulgaria, pentru-că statul acesta este singurul față de care România are interese de apărare eventual cu puterea armelor.

Interesele acestor două state stau în două locuri față în față. În Dobrogea și Macedonia.

Nainte de aceasta cu 5—6 ani din cauza afacerilor macedonene era aproape să se provoace un conflict cu armele între Bulgaria și România. Bulgaria cu nici un preț nu voia să admită ca România așa zicând pe la spatele sale să înființeze în Macedonia o naționalitate română autonomă și astfel ocazional să fie cuprinsă între două focuri. Chestia macedoneană n'a ajuns însă atunci la împărțire, după cum la începutul conflictului crezuseră românii și bulgarii. Au intervenit adică marile puteri pentru a menține status-quo și astfel conflictul dintre români și bulgari s'a petrecut numai în note diplomatice și în ceartă prin ziare. Bulgaria și-a tras însă din conflictul acesta consecuențele practice. S'a apucat să și reorganizeze și întărească armata.

Bulgaria mai are și alte motive de a privi într-una cu ochi dușmănoși spre România. Congresul dela Berlin, drept recompensă pentru luarea Basarabiei, a dat României Dobrogea. Faptul acesta opinia publică bulgară l-a considerat drept o știrbire de teritoriu care nu poate fi lăsat pururea așa. Ci va fi o cauză veșnică pentru irredentă bulgară. Din cauza asta opinia publică și presa bulgară ține încontinuu la ordinea zilei chestia dobrogeană, după cum și presa română agită în contra noastră pe chestia așa zisă transilvană. În schimb guvernul României face și el tot ce se poate pentru slăbirea bulgarilor și romanizarea Dobrogei. De altfel Dobrogea stă sub un regim oșebit de cel al patriei mame. Școlile bulgare au fost închise aproape toate, fără excepțiune (Nu-i exact! Trad.). Chiar și în bisericile bulgărești s'a introdus limba românească (Altă neexactitate, *tendențioasă!* Trad.) Mijlocul cel mai ușor de a se ajunge la asta e că guvernul numește în satele bulgare cu dela sine putere preoți români cari nu știu bulgărește.

România din Küstendjea de odinioară a făcut acum, sub numele de Constanța un admirabil port maritim, pe care în anii din urmă nu numai l-a legat de București cu cale ferată, ci din port comercial a făcut și port militar. *Din portul acesta comerțul României și puterea ei maritimă stăpânește de-alungul țărmurilor Bulgariei, înlăturând pretutindeni interesele Bulgariei.* E foarte firesc deci ca și din cauza asta dușmănia bulgarilor să crească.

Ambele state sunt convinse că mai curând ori mai târziu ajunge treaba la frângere. Vremea acestei răfuielei o să urmeze atunci, când cauza chestiei orientale, împreună cu încercăturile macedonene o să fie actuală nu numai în diplomație, ci pe câmpul de luptă. Până atunci ambele părți se prepară sărguincios pentru marea luptă dela care atârână nu numai soarta Balcanilor, ci din cauza *tendențelor irredentei române până la un grad oare-care și pacea internă a patriei noastre.* Victoria ce România ar repurtă asupra Bulgariei ar fi un aliment nesecat al *tendențelor irredentiste române.* Și din contră: dacă ar rămâne biruită, *tendențele* acestea pe timp neprevăzut de mîntea omenească s'ar desprinde una

câte una, de sine. Pentru-că să nu uităm: *românii dela noi în tendențele lor politice se spriginesc pe puterea ce ca stat independent România reprezintă în politica internațională.*

Din scrisorile acestea se poate vedea de ce ungurii caută prietenia popoarelor slave din Balcani.

In preajma vacanței.

— Raport telefonic din Camera ungară. —

Budapesta, 19 Martie.

Astăzi e ședința cea din urmă. Camera — obosită de opintirile jinzultelor — odihnește până în 4 April.

Ce e mai firesc, prin urmare, decât, ca deputații să fie în număr incomplet de față și să se treacă în ruptul capului peste agendele mărunte. (Ce nu-i mărunț în țeara asta?) — Gălăgioșii și-au căutat alt teren de activitate, și prin lipsa lor se esplică liniștea cu care s'a tratat petiția »neuniților« din Sătmar. Căci, altmintea prilejul era minunat, pentru câteva înjurături. Poate atunci și deputații români ar fi ținut să și ridice cuvântul, în chestie.

Ședința se deschide la orele 10 și 15 m.

Prezident Justh Gyula,

Deputați naționaliști I. Maniu, Al. Vaida, Mușitchi.

Se cetește a treia oră proiectul de lege cu privire la învățământul poporal de stat. Se primește definitiv, și se transpune Camerii Magnaților. Se continuă discuția asupra proiectului pentru modificarea procedurii advocațiale.

Szivák I.: Cu voia Camerei, vorbește despre necesitatea penziei pentru advocați.

Günther A.: Face elogii corpului advocaților, care sînt un factor însemnat în dezvoltarea dreptului. Promite, să vină cu un proiect, în senzul dorit de Szivák; a-nume, ca fondul de penzie al advocaților, să se adune din cotizații aruncate asupra lor. Proiectul se primește în bloc. Asemenea se primește și în a doua cetire, cu neînsemnate modificări propuse de raportorul Bizony Ákos.

Se trece apoi la chestii mărunte. Intre altele se prezintă petiția *gr. ortodocșilor din orașul Sătmar, cari cer, ca biserica lor să nu fie supusă celei românești*, nici celei sârbești, ci să capete organizație autonomă, ca biserică gr. ort. maghiară.

Nagy Dezső: Se pune de către pădure, plângându-se că, iată, tocmai românii atacă. ei cari veșnic se plâng de o presiune! Și acum, voesc să ne înghită o parte prețioasă a maghiarimei. Să nu permitem supunerea sătmărenilor la bisericile românești, nepatriotice și gravitând în afară.

Apponyi A.: promite a face cercetările necesare. Lui nu i-se poate impută neglijență în astfel de chestii, (Zicem și noi Red.)

Afaceri de imunitate.

Afacerile de imunitate le-a referat Balogh Ernő. S'a suspendat dreptul de imunitate a lui Lovászy Márton, Buday Barna (transgresiune de presă), Gyurics Emil (duel) și Fábry Károly (vătămare de onoare).

Ordinul retras.

Gothard Sándor: In numele comisiei economice, prezintă ordinul ministrului de comerț, privitor la repausul de Dumineca al lucrătorilor dela băi. Comisia propune să îndrume ministerul ca să și retragă cât mai curând ordinațiunea.

Parlamentul se alătură la acest proiect. Ministerul de comerț a dat ordinațiune și în chestia repausului de Dumineca din comuna dela frontieră Ildics. Camera l-a luat la cunoștință.

Petițiile.

După acestea au venit la rând petițiile nr. 22—26. La petițiile întârziate în chestia aducerii acasă a rămășițelor lui Rákóczy a vorbit Nagy Dezső, și a dat zor să se ridice un monument în Pesta în amintirea marelui erou al libertății. Referitor la aceasta prezintă și o propunere.

Zakariás János: In numele comisiei petiționare, se alătură la dorința, că afară de monumentul din Cașovia să se ridice un monument și în Budapesta.

Propunerea s'a primit.

După-ce Lengyel Zoltán a vorbit privitor la niște căi ferate dintre săcuime, ședința s'a ridicat la orele 2.

Răvașuri.

»Temesvári Hirlap« a descoperit o mică tradare de patrie chiar în aula episcopescă dela — Caransebeș. Adevărat, a aflat lucrurile cam târziu și poate că nici acum nu știe sigur. Vorba e că în numărul dela 19 c. dă obștei maghiare senzațională știre că bătrânul episcop din graniță a agitat contra »ideii« — *în casa proprie*, din fericire. Altfel și-ar găsi beleaua cu — procurorul!

La un prânz ce a dat după Bobotează pe masa P. S. Sale a fost adică o tortă cu steguleț *treicolori românești!*

Oribil!

Ziarul timișorean nu se mulțumește însă cu denunțarea prelatului român, ci denunță și pe oficerii regimentului 43 dela Caransebeș, în onoarea cărora P. S. Sa ar fi arborat pe tortă — treicolorul românesc, »probabil — zice — pentru purtarea lor la alegeri, când au simpatizat cu cauza naționaliștilor...»

Asta-i mai grav decât toate!

Sub titlul »Pangermani demascați«, ziarul sus-amintit publică o scrisoare alui Iosef Boltz către un german bănățean, pe care-l îndeamnă să lupte contra maghiarizării și să nu lase pe șvabii din Banat jertfă șarlatanilor kossuthiști.

Ziarul coaliției termină:

»Pe dl Iosef Boltz îl recomandăm procurorului din Szabadka...»

De ce nu de a dreptul lui — Kozarek?

Din străinătate.

Conspirația din Bulgaria. După descoperile făcute de instrucție, zice »Die Zeit«, se vede că vorba lui Petroff c'a lucrat »în numele poporului« n'a fost goală, ci că, în adevăr, a fost imbold politic. Se pare că rănirea lui Ghenadief nu se datorește întâmplării, ba chiar că planurile ținteau mult mai sus. Prințul ar fi plecat tocmai spre a nu fi expus unui atentat.

Atentatul dela 11 Martie st. n. e un semn foarte îngrijitor al stărei Bulgariei. Această țeară o socoteam ca fiind, după România, în privința consolidării, și ca apucată pe drumul sigur al progresului. Se părea că furiile politice se potoliseră dela 1895, după uciderea lui Stambulof... Europa, care se răzima pe Bulgaria ca pe un factor chezeșuitor al păcii în Balcani, s'a văzut amăgită rău.

In săptămânile din urmă, nu lipseau semnele vestitoare de furtună. Anume în tinerimea universitară, care la popoarele necoapte joacă rol de conducătoare, se vedea o fierbere puternică. La slavii din miază-zi, Rusia a fost pururi model de urmat și nu vom greși făcând legătură între ațărarea din Universitatea dela Sofia și cea din universitățile rusești. Guvernul bulgar a crezut că va potoli mișcarea printr'un regulament aspru, care însă a și găsit împotrivire înverșunată între studenți și profesori.

Afăptarea s'a dat pe față prin manifestarea dela inaugurarea teatrului național, când au fluerat pe prînt.

Primul ministru Petkof, al cărui trecut n'a prea fost leal și dinastic, a crezut că face bine lucrând cu asprime îndoită și cu măsuri silnice. A închis universitatea și a dat afară profesorii. Au urmat proteste ale cercurilor academice, alte manifestări pe strade, pe cari Petkof le-a înbușit cu armată. Petkof, om aspru, nu și-a dat seamă, în acest caz, cât de puternic vor fi lucrat ideile tinerimei rusești asupra celei bulgărești și nu și-a închipuit că pilda terorismului rusesc, pe care el o urma de sus, putea găsi imitatori și jos. Cărmuirea lui aspră îi făcuse de altfel destui dușmani.

Mai punem și față de Turcia o politică binevoitoare, care a amărât pe cei înflăcărați pentru mântuirea Macedoniei. Din aceste izvoare număratoase a ieșit ura, căreia Petkof a căzut jertfă.

Principele Ferdinand a lucrat mulți ani cu răbdare și dibăcie, ca să întărească starea Bulgariei în lăuntru și afară, ca astfel să asigure dinastiei sale un tron reșesc. Mare parte din această muncă s'a nimicit prin atentatul lui Petrof.

Străinătatea vede acum că prințul a lucrat mai cu izbândă la cucerirea încrederii curților străine decât la poporul său. Credința în statornicia ordinii celei nouă și în viitorul asigurat al dinastiei Koburgilor, s'au zguduit. Dacă mai ținem seamă de turburările primejdioase, cari bântuie Sârbia de mult și cari nu dau semne de a fi aproape de sfârșit; apoi starea cea primejdioasă din Macedonia, unde reforma nu urnește din loc — avem drept a ne teme că Balcanii vor da iarăși de lucru diplomației. Se apropie primăvara, și când s'o topi zăpada, bandede macedonene iar vor începe treaba. Starea din Bulgaria și Sârbia nu mai dau acuma vre-o cheazășie că pojarul nu se va întinde și peste granițele Macedoniei.

Apărarea națională.

Protestul bisericii.

Din *Mândruloc* ni-se scrie:

Comitetul nostru parohial întrunit, la 2/15 Martie a. c. în ședință ordinară, sub prezidiul dlui notar cercual Valeriu Milovan, la propunerea preotului Iancu Ștefănuț a votat cu mare însuflețire următoarea moțiune contra cunoscutului proiect a ministrului Apponyi:

»Comitetul parohial al comunei românești, Mândruloc, întrunit astăzi în ședință ordinară, plin de griji pentru școala sa confesională, în urma proiectului ministrului Apponyi privitor la învățământul poporal — solemn își ridică protestul contra acestui proiect. Vrem ca și de aci înainte români să rămânem, precum români au fost și vrednicii noștri înaintași, iar aceasta numai prin cultură națională este cu putință, singurul izvor pentru menținerea însușirilor noastre etnice. Proiectul din chestiune prin urmare este contrar celor mai elementare recerinte a legilor firii, este contrar legilor sancționate de M. Sa bunul nostru Monarh, legi izvorite din cele mai bune intențiuni pentru toate popoarele sale, — este în fine acest proiect contrar tuturor principiilor pedagogice adoptate de popoarele civilizate.

Exprimăm totodată vrednicului nostru Arhieru, primul intrat în luptă pentru apărarea învățământului nostru național,

deplina noastră încredere și când accentuăm că suntem fermi în credința noastră, că nimic și nime nu-l va clinti dela locul său, îl rugăm ca asigurat de aceasta încredere și dragoste a noastră, înainte, tot înainte să ducă sfânta cauză a școalei noastre, acum a neamului întreg.

La mulți, mulți ani Părinte!«

Comitetul parohial a însărcinat oficiul parohial, ca un exemplar din aceasta moțiune să-l înainteze P. S. Sale, iar actul parlamentului pentru demonstrare, că lupta deputaților noștri naționali este expresiunea voinții poporului român.

Convocare.

Locuitorii comitatului *Târnavei-mici* se convoacă la

adunarea poporală

ce se va ținea Duminecă, la 24 Martie st. n. 1907 în piața comunei (Bonyha) Bachnea la orele 11 a. m. cu următorul program:

1. Deschiderea adunării. 2. Votul universal. 3. Libertatea presei. 4. Proiectele de lege referitoare la școlile cu învățatorii poporali confesionali. 5. Proiect de rezoluțiune. 6. Inchiderea adunării. Bachnea (Bonyha), în 17 Martie 1907.

Simion Caluțiu, dr. Alexandru Morariu, dr. Romul Boilă, Nicolae Todoran, Laurențiu Pascu, Iosif Lita, Emil Pop, Ioan Radesiu, M. Căluțiu, Alexandru Maior, Ioan Anca, Moise Birtolon, George Danila, Petru Nyárádi, Emil Frâncu, Gregoriu Nistor, Sofron N. Oprea, Petru Pop, Ștefan Nilca, Maxim Blaga, Ioan Bertia, Dumitru Muntean, George Săbău, Tit Pop, Rudolf Pop, Ioan Orosz, Vasile Cergizan, Constantin Boilă, Aurentie Pop, Petru Moldovan, George Botta, Nicolae Moldovan, Ioan Boila, Nicolae Boila, Ioan Mitru, Ilie Stupar, Ioan Golea, Dumitru Golea, Vasile Moldovan, Olofir Pop, Vasile Stupar, George Moldovan.

Actualități politice.

Articol contra noastră.

În »Magyar Hirlap« iarăși e un articol despre noi. Notă nouă: primejdia de absorbire ce amenință pe sârbi din partea românilor. — Le-or tihni dumnealor să ne vadă acum învrăjbiți și cu sârbii ca și cu sașii.

De altmintrelea, absorbirea asta e de mult un fapt acompli în fața maghiarilor. De câte ori e vorba de naționalități — și cu vorba și cu fapta — ei numai de români știu!

Deputații sași.

Deputații sași se grăbesc a declară, că adevărat, o să voteze (atât) și ei în contra proiectului lui Apponyi, dar nici într'un caz, nu vor înotă în aceleași ape cu naționaliștii.

Li-e frică să nu se înece — voinici ce sunt.

Transacția.

Azi se vor termina tratările între cele două guverne, pentru încheierea transacției economice. După câte au transpirat în public, nu-i șansă să se ajungă la o înțelegere. Kossuthiștii nu se învoiesc decât la menținerea pactului actual până la 1917. Austriacii insistă pentru un aranjament cu 10 ani mai lung, în condițiile cel puțin ca

cele de azi, dacă nu chiar mai bune pentru austriaci.

Nu e esclusă, în felul acesta, ieșirea kossuthiștilor din guvern.

Alegerea dela Bazin.

La ora 1 iată cum au stat cei trei candidați:

Slovacul Ivánka	220 voturi.
Dömötör	211 »
Sagódi	122 »

Probabil că va fi balotagiu între cei doi de mai sus.

Afaceri bisericești și școlare.

Sinodul protopopesc din Vascău. Despre decursul sinodului și concluzele primite ni-se trimite următorul raport:

Membrul dr. Gavril Cosma face propunerea, ca președintelui pentru frumosul și detaliatul raport sinodal, să-i exprime mulțămîntă protocolară.

Propunerea membrului dr. G. Cosma se primește cu unanimitate.

Starea fondului pentru cassa protopopească e azi 791 cor. 12 fil., din cari neîncasați sunt 465 cor., raportor Fl. Bursașu se aprobă.

La chestia școlară ia cuvântul dr. G. Cosma și propune să se facă un conspect detaliat și exact a tuturor școalelor noastre din tract cu privire la averile ce le posed școlile noastre, stărind să se dovedească prin oficiile parohiale că oare posesiunile școalelor noastre sunt ele transcrise pe comuna parohială ori nu? și totodată propune a se alege o comisiune în acest merit, iar cu esecutarea acestui concluz se încredințează oficiul protopopesc. La propunere se primește.

Cu privire la ameliorarea frecvențațiunii școlare V. Sala, propune ca preoții se cerceteze școala cât de des, să propună religiunea conform circularului emis în această privință, ce durere — nu-l respectează, onoare excepțiilor (poate), iar elevii să fie provăzuți cu cărțile și revizitele necesare.

Ales. Pelle accentuează armonia dintre preot și învățător și interes mai mare din partea preoților față de școală, iar sinodul decide:

Preoțimea se poarte grijă de învățământ cercetând prelegerile și să propună religiunea conform ordinațiilor în vigoare și năzuind a trăi cu învățătorul în cea mai bună armonie.

(Aici urmează protestul contra lex Apponyi, pe care l-am publicat la Apărarea națională).

Cu privire la moralitatea publică, Vasile Sala propune, că atât preotul cât și învățătorul, să se poarte cuviincios nizuindu-se a stărpi căsătoriile (clandestine) și făcându-se prin purtarea lor pentru credincioși pilde vrednice de imitat, iar încât cineva fie preot fie învățător, ar participa la ospățul căsătoriilor nelegiuite, unul ca atare să fie necondiționat aspru pedepsit.

Propunerea se primește cu plăcere, îndrumându-se preoțimea și învățătorimea a-și face datorințele cu conștientiositate.

Dr. Gavril Cosma propune, că având în vedere, ca poporul nostru în lipsele și neajunsurile lui, în năcazurile și în multele greutăți ce întâmpină pururea aleargă la preotul și învățătorul său după povețe și sfaturi, având în vedere, că preotul și învățătorul mai ales în legile juridice și administrative e puțin versat ori poate nici decât, face următoarea propunere: Sinodul să roage pe Veneratul Consistor ca la proxima sesiune a sinodului eparhial să intervină la locurile competente pentru înființarea unei catedre de curs juridic și economic practic la seminarul teologic-pedagogic.

Sinodul primește propunerea cu amendamentul făcut de prezidiu, ca la proxima sesiune a sinodului eparhial dr. G. Cosma să binevoiasca a fi

Iconostase noi, precum și renovări după specialitate **Schmidt János,** se execută cu cea mai mare conștientozitate la zidarul de biserică **Budapesta** IX. Soroksári utca 40. Fondată la anul 1888.

interpretele sinodului nostru protopopesc în acest merit.

G. Bogdan, face propunerea, că sinodul să aducă decizia prin care comitele parohiale se stăruie la locurile competente în meritul închiderii crujmelor pe timpul serviciului divin în Dumineci și sărbători.

În urmarea acestei propuneri sinodul după o discuție vie, la care iau parte mai mulți membrii aduce următorul concluz :

Prin oficiul protopresbiteral toate comunele parohiale din tract se fie provocate într'un termen percluz a aduce hotărârile necesari și a face pașii de lipsă ca cârșmele din presara Dumineci ori a sărbătorii să fie închise până în ziua următoare după sărbătoare.

Cu privire la clasificarea parohiilor conform noului regulament pentru parohii §§-ii 16 și 17 Sinodul enunță următoarele :

»Sinodul clasifică parohiile din tract conform §§-lor citați iar clasificarea decide a se înainta V. Consistor dar constată totodată că în tractul Vășcăului nu este nici o singură parohie care să poată fi în privința dotațiunei nici măcar în clasa a II-a.

Propunerea comitetului protopresbiteral relativ la alegerea unei comisiuni pentru de a afla modalitatea cumpărării unei case protopopești, și de a intra în acest merit în pertractare cu credincioșii din parohia centrală precum și în meritul aiectării unui filer de credincios din acest tract în meritul aiectării unei sume recerute pentru cumpărarea casei protopopești.

Sinodul primește, iar în comisiune se alege G. Bogdan, Vasile Sala și Nic. Bogdan.

În fine se dă socoata bibliotecii centrale prin G. Bogdan.

Se ia la cunoștință.

Cu aceste Sinodul s'a declarat de închis prin administr. protop. M. Popoviciu care mulțumește membrilor — la ce învățătorul V. Sala — în numele Sinodului îi mulțumește pentru înțeleapta conducere — iar celor prezenți le urează mulți ani !

Diecesa Caransebeș. Pe baza ordinațiunii Ven. Consistor diecezan se escrie concurs pentru întregirea definitivă a postului de învățător la cl. II-a din comuna Zorlenț-mare, protopresbiteratul Lugoj.

— Pe baza încuviințării V. Consistor se escrie licitațiune minuendă pentru facerea din nou a iconostasului, repararea și renovarea, pingarea și pictarea bisericeii din comuna Zarand, (comitatul Arad), cu termen pe ziua de 25 Martie (7 Aprilie) în sărbătoarea Bunavestire la orele 2 p. m. în sf. biserică. Prețul de esclamare 6725 coroane. Doritorii de a licita au să depună în bani sau hârtie de valoare un vadiu de 10% dela prețul de exlamare.

Adunarea pentru candidatura - dela Lugoj.

— Dela trimisul nostru special. —

Lugoj, 19 Martie.

În urma anulării mandatului dlui dr. George Popovici s'a declarat vacant locul de deputat în cercul Lugojului.

În fața viitoareii alegeri, care se va ținea Miercuri în 27 c. alegătorii români din cercul amintit au convocat pe ziua de azi o adunare de consfătuire și candidare, în care alegătorii de comun acord cu deputații naționaliști români din dieta țării în frunte cu președintele clubului naționalist dr. Teodor Mihali au optat pentru candidatura fostului deputat, a părintelui protopop dr. George Popovici, a cărui mandat fusese nimicit.

A luat parte la adunare o mare mulțime de popor din comunele, cari combină cercul electoral așa încât sala cea mare dela hotelul Concordia era fixată de lume, care staționa din lipsa de spațiu și prin curte și în stradă. Rar s'a mai văzut o adunare așa de impozantă.

La orele 10 și-au făcut apariția în sală deputații Coriolan Brediceanu, dr. Stefan C. Pop, dr. Ioan Suci, întregul barou al avocaților români din localitate și împrejurime, preoți și învățători, deasemenea câteva doamne din societatea româ-

nească de aci, au ținut să înfrumșezeze cu prezența lor, decorul drăgălaș al acestei adunări.

Deputatul Brediceanu urcă la tribună, urmat de ceilalți colegi ai săi în aplauzele furtunoase ale mulțimei. Nu cred, ca un fruntaș român să fie mai mult iubit de poporeni săi, cum este iubit Brediceanu, acest bătrân sfătos, în părțile bănățene și a spus un adevăr cumpănit, atunci, când a afirmat în plin parlament, că nu e ministru și cu toate acestea, dragostea cu care-l învâluie poporul nu-și are margini.

Deschiderea ședinței.

Inceputul ședinței îl face în cuvinte așa de frumoase grăite în graiu bănățesc deputatul Brediceanu, care a fost ales de președinte al adunării.

Dânsul arată scopul acestei adunări. Mulțumește alegătorilor, cari din ținuturi așa de depărtate s'au ostenit să prindă câte ceva din sfaturile ce pot să le dea mai marii lor. Dar să dăm cuvântul dlui Brediceanu. — Imi pare bine — zice dânsul, — că ați răspuns la chemarea noastră și ați ostenit până aci.

Ne rugăm (tot poporul ne rugăm) și ne închinăm (toți și ne închinăm) marelui cauze, care trebuie să ne fie sfântă nouă tuturor. Este duhul vremii de așa, ca atunci, când trebuie să ne alegem reprezentanți în sfatul țării, să ne unim cu gândul și cu fapta și să înțelegem, că nu-i deosebire între cărturari și țărani, nici odată și mai ales atunci nu-i, când sunt la mijloc interesele mari ale neamului românesc. Toți avem o lege dreaptă și sfântă, toți o limbă am moștenit dela strămoșii nostri, pe care și noi trebuie să o lăsăm sfântă moștenire neatinsă, celor ce ne urmează.

Ne-a mers vestea cum trage inimă la inimă, cum trage *frace* la *frace*. Din toate părțile, cele mai depărtate vin deputații voștri, ca să vă arate aceeași dragoste, cu care nici voi nu trebuie să le rămâneți datori și sunt sigur, că nu le rămâneți. Cu cât e lupul mai mare, cu atât și grija noastră e mai mare și toți laolaltă avem să străjuim, că ce ne-am pus în minte cu ajutorul lui D-zeu să ni-se îplinească. Declară ședința de deschisă și dă cuvântul D-rului Branisțe.

Vorbirea d-rului V. Branisțe.

Fostul candidat al cercului Bocșa ilustrează în cuvinte pline de înțeles rostul adunării dela Lugoj. Iată pe scurt ce zice D-sa :

În anul trecut ne-am adunat aci să ne talmăcim pe larg simțemintele noastre, căci e sfântă datoria noastră, de-a ne pune în serviciul neamului și al patriei.

Am candidat într'un gând pe părintele G. Popovici, am venit din munți și văi și am ales, cum ne-a dictat inima și cum ne-a spus gândul. N'am cerut dela acei, ce ne stau împotriva sfaturilor și fapturilor noastre, decât să ne concedă libertatea în afirmarea drepturilor noastre, așa cum ne-o dă legea.

Noi ne-am făcut într'adevăr datoria, dar ne-am pomenit odată că voința noastră nu e recunoscută de mai marii noștri, ci să dă pără în contra ei. Cefolos, că eu am luat pe inimă sfîntenia, cu care uoi am știut să ne manifestăm gândul ! Am fost acuzați de contrar, ni-s'a spus, că demersul alegerii n'a fost pacinic, că am întrebunțat fel de fel de siluri, certuri, volnicii, pentru a ne asigura reușita. Dacă din toate astea s'ar putea scoate puțin adevăr vina iubit popor este tot a noastră, căci n'aveam lipsă de astea.

S'a întâmplat așa, avem partea noastră de greșală. Avem însă și mângâierea că părtași ai răului sunt alții, nu noi. S'au dovedit, că oamenii, nu iau seama la ceea ce vorbesc și fac glume, din care alții scot cu totul altfel de înțeles, decât acela, ce-l au. S'au plâns crășmarii din multe sate — pentru-că asta e voia cea mai mare a românului, că calcă prea des pragul crășmelor — s'au plâns, că ați zis că omorâți pe al ce va ținea, cu străinii. (Nu-i așa, minciuni !)

Apoi au mai zis, că s'ar fi vorbit în crășmă, că v'a jurat popa și de aceea nu puteți volă cu alții. (Strigăte, minciuni, hoții !)

A venit în urmă cutare notar și solgăbirău și au spus, că oamenii s'au rugat de ei iertare, că au fost silii să vorbiască și să voteze așa, și că au fost legați prin jurământ și blăstăm să voteze cu candidatul nostru. (Minte, rușine !)

Fiecare rău își are și binele și să ne fie de învățătură cele ce le-au văzut. Dreptul nostru sfânt

să-l folosim așa după cum ne spune inima și cugetul nostru curat. Sunt pedepse grele scrise în lege, care trebuie să ajungă pe toți aceea, cari umblă să înfrice și să siluiască pe alegători. Dreptul de vot, noi îl avem prin lege și în viața popoarelor e scris, că toate au fericirea de a se îmbogăți încetul cu încetul, în drepturile, cari sunt create pentru toți deopotrivă, iar numai pentru o clasă privilegiată.

Noi trebuie însă să dovedim, că suntem vrednici la dreptul acesta, căci el e ca cuțitul cu care poți face și mult bine și mult rău. Dacă dai cuțitul în mâna unui copil, ori a unui om beat, te poți aștepta dela ei mai mult la rău decât la bine. De aceea vă zic, că noi trebuie să arătăm, că nu suntem nici copii, nici beți.

Și încă ceva ! Aud, că iar începe să-și vâre dracul coada, că vin cu făgădueli dacă țineți cu oamenii stăpânirii. Ați ținut 30 de ani cu ei, ce ați căpătat ? (Strigăte : nimic !)

Are românul o vorbă : zice, că cucul e cuc numai până cântă după aceea se face uliu. (Așa e, răsete). Să ne ferim de ou de cuc în cuibul nostru ! (strigăte : numai să ne ajuce Dzeu).

Arată apoi demersurile stăpânirii, care se îngrijește de siguranța publică și îndeamnă lumea, să fie pacinică să nu se revoalte, căci nu e lege în țara asta și prin urmare nici putere care să o poată reține dela validitatea drepturilor sale. Închee susținând candidatura fostului deputat a părintelui protopop dr. George Popovici, care, zice oratorul, nu vă va da nici argint, nici aur (strigăte : Nu ne trebuie nimic, n'avem lipsă, nici de mâncare, că ne aducem în traistă), căci n'are, dar are inimă, care și-o pune în cauza neamului. (Dzeu să-i ajuce !) Aplauzele nu mai aveau sfârșit.

Vorbirea deputatului Dr. Stefan C. Pop.

Urmează apoi deputatul român Dr. Stefan C. Pop unul dintre puținii bărbați fruntași ai neamului, cari jertesc cu abnegațiune interesele lor proprii pentru binele neamului nostru. Cu o însuflețire ce-l caracterizează totdeauna în asemenea împrejurări, deputatul Dr. Stefan C. Pop a rostit vorbirea sa în care știe să amestece atâta patimă și sfîntenie de cauză, încât să miște asistența până la lacrimi.

Iată cum se rostete dânsul :

Frați bănățeni ! Astă toamnă a trecut un an, de când eu, împreună cu alți șapte deputați români, am pus piciorul în raza acestui oraș înțimpinați de inimi românești și călăuziți de însuflețirea D-voastră am fost conduși aci, pentru a vă spune cuvântul adevărului. Ce bucurie a fost pe noi, când am zis, că tăiem cu plugul în ogorul înțelenit și că trecem din pasivitate.

Când am fost chemați la alegeri cinci deputați sfetnicii voștri v'au anunțat, că v'ați trezit din somnul cel de moarte ! (Strigăte. Așa e. Să trăiască !) Meritele frumoasei voastre țări a Banatului le scrie istoria cu literă de aur.

Fiecare și-a pus în cap să vă cucerească, dar dușmanii voștri au dat de piepturile ofelite ale strămoșilor voștri, cari s'au războit ca lei pentru a scăpa țara aceasta de ruină și întregul apus.

Opinca aceea desprețuită a fost martor vremilor mari și trecutul întreg, prezentul și viitor trebuie să recunoască faptele mari de cari s'au făcut apți moși și strămoșii noștri.

Am nădejde că dacă bătrânii neamului nostru au dovedit, că sunt demni de numele de român, noi, urmașii lor, nu ne vom lăsa mai pe jos, am nădejde în bunii voștri conducători în preoți și dascăli, că ei vor spune cine sunteți !

Dar când ne pregătim la luptă, vorba multă e săracie, să dăm dovadă de fapte și să mergem înainte cu cumpătate, cinste, și dreptatea să ne fie loznica.

Mă prinde duioșia, când știu cât de curat vă este cugetul, când știu și cu mine o știe toată domnia din acest oraș, că nu prin mită a-ți ales pe protopopul Popoviciu în trecut, ci dragostea ce o nutriți pentru dânsul v'a alipit lângă el, o dragoste de care se bucură și între celelalte naționalități ale acestui oraș între nemți și unguri.

Reverenda, care-l îmbracă și faptele lui, trecutul acestui om este destulă dovadă pentru a putea legitima încrederea, ce i-o arătați.

Noi suntem un popor pacinic și nu cerem nimica din dreptatea altuia, dar păstrați-vă ceea ce e al vostru și nu lăsați lupul între oi.

Mi-au venit în minte cuvintele unui mare bă-

conferință: »Intre toate împrejurările, fie ele oricât de grele, voi sta neclintit ca stâncă în mijlocul mării. Sunt gata să aduc cele mai mari jertfe, dacă aș ști, că va trebui să mânânc scoarță de lemn, pentru binele neamului, voi mânca!

Ascultați deci glasul meu, iubit popor, căci dela aceasta alegere atârână cinstea voastră și fericirea unui neam întreg. Voi sunteți chemați și de data asta să arătați celor dela cârmă, că nu mita, nu sila, ci cugetul vostru drept și inimă curată vă înalță, de a fi alături de binevoitorii vostri, iar nu mână în mână cu aceia, cari știu să vă prindă în mreajă cu promisiuni, pe cari nici odată nu le țin. (Strigăte: Așa e!)

E rândul vostru să arătați, că și atunci, când vă stau în față mii și mii de gendarmi, voi știți să vă faceți datoria. Nu uitați, că învingerea voastră va fi și învingerea noastră a deputaților, cari vom recăștiga în mijlocul nostru forța pierdută. Vreau să intru în cugetul, în inima voastră, pentru a vă face să credeți, că singuri noi vă vrem binele vostru noi, vrem să vă câștigăm drepturile de care aveți nevoie, pentru ca având drepturi, să vă puteți bucura de fericire între hotarele acestei țări și să nu fiți siliți a emigra în America. Aș dori ca glasul meu să străbată și în sinul poporului maghiar, pentru că și soarta lui e aceeași ca și a noastră. (Strigăte: Așa e!) Vreau să spun acestui popor, că noi departe de a nutri ură față de el, suntem părtași la suferința lui, (Așa e!) căci și pe el ca și pe noi celelalte naționalități ne stăpânește o clasă domnitoare, feudală.

Oratorul arată apoi liniștea desăvârșită ce s'a păstrat de alegătorii săi în cercul Șiriei, cu toate că multe comune din acest cerc sunt inferioare în cultura bănașenilor și roagă mulțimea să ducă sfaturi și la cei de acasă, spunându-le, că cu treabă bună, ajunge omul mai departe decât cu zarvă. Continuă:

Fiți cinstiți, nu intrați în crișme, cari sunt un adevărat hăstâm al neamului, sunt căminele acele pline de dăhuri necurate, de unde pornesc toate nenorocirile acestui popor.

Așteptăm ca fiecare să alege sub steagul nostru cu inima curată. Țara ne dă dreptul să ne folosim de el, iar nu să-l călcăm în picioare în cărciumă. Nu e aceea adevărată luptă, când noi trebuie să vă siluim, ci aceea pe care o duceți singuri la bun sfârșit, din indemnul vostru propriu. Neamul întreg așteaptă dela voi învingerea, pentru a putea striga, trăiască alesul nostru părintele protopop dr. George Popovici. (O furtună de aplauze a răsplătit cuvintele calde ale deputatului dr. Stefan C. Pop.)

Se proclamă candidat dr. George Popovici.

Se scoală din nou deputatul Brediceanu și întreabă poporul, că el ce părere are.

»Noi ne-am făcut *socoata*«, zice simpaticul bătrân, dar acum să vedem, ce ziceți și voi. S'a făcut propunerea, ca partidul național, să candideze pe dr. G. Popovici.

Intreb acum, D-voastră vreți-l, ori ba? Sunteți de părere, ca tot dumnealui să rămână? (Strigăte așa să fie să rămână, Trăiască părintele protopop.)

Primiți-mă dar și pe mine, ca părtaș al însuflețirii voastre și proclam prin aceasta drept candidat la alegerea viitoare pe părintele protopop dr. George Popovici.

Să ia în urmă rezoluția, de a se trimite o delegație la părintele protopop pentru a-l invita, să ia parte la adunarea de față, împărțându-i-se astfel dorința poporului și a șefilor lui.

Se compune o delegație din d-nii Văleanu, Pop, Braniște, Crăciun, părintele Popovici, Barcescu și Fabian, care a și pornit să-și îndeplinească misiunea.

Vorbirea deputatului Suci.

În acest interval în aplauzele mulțimei ia cuvântul deputatul Dr. Suci, care ca mulți alții își dă seama, că poporului, ca să te înțeleagă trebuie să-și vorbești în limba lui.

»Am fost și eu redactor la o foie umoristică începe vorbitorul — și știu, că de multe ori o glumă bine spusă ajută mai mult decât o întregă poveste serioasă.

Să face o mică pauză pentru-că în sală apare președintele clubului naționalist Dr. T. Mihali cu doamna în uralele mulțimei. După liniștirea spiritelor, vorbitorul continuă:

Să vă spun istoria unui rabin iubit de poporeni săi. Rabinul ăsta avea o mare trecere la poporeni săi, și fie-care se grăbia să-i aducă daruri. S'au sfătuit odată toți să-i umple încetul cu încetul cu vin o bute, pe care rabinul o ținea goală în curte.

Aduc toți cu cana până când să umple butea. Haide atunci să-i spuie rabinului de isprava lor. Vine rabinul și cearcă vinul cu degetul. Nu prea avea gust de vin, ci mai mult de apă. Cearcă și poporeni, tot apă. Atunci s'a gândit fie-care, dar n'a spus, ce credeau, că ce e o singură cană de apă într'atâtea altele de vin și au adus apă, dar e dracul, că toți s'au gândit la fel. (Mare ilaritate în popor.)

Și acum să nu credeți, că și eu aduc apă în bute.

Publicul a ascultat cu mult interes și o nouă povestire a dlui Suci de un împărat, o maharadja chine care vrea să ia drepturile poporului pentru că nu-l lăsa să taie și să spânzure. Hai că cărturarii sunt de vină, că el nu o duce în bine și pune să le taie capetele, la toți cărturarii. Dar apoi rămân cărțile cari fac alți cărturari, sau ars și cărțile. Numai ce-au venit odată dușmanii asupra lui maharadja și a țării. Atunci a chemat poporul la arme, dar poporul sta ca lutul, că n'avea conducători și trupul fără cap nu simte nimic! (strigăte Așa e!)

Le aduce aminte apoi de o cârticică, (face aluzie la cartea lui Andrassy) care s'a împărțit în public și în care se zicea, că poporul e bun, dar agitatorii sunt capii, cari le vrea răul și-i asmuță, și că acești agitatori trebuie sfârșiți. Dar le pune în vedere, că ce s'ar face poporul, dacă căpeteniile lor ar fi nimicite. (Așa e).

În sfârșit trece asupra disciplinei, ce trebuie păstrată cu ocazia alegerii, pentru a nu ni-se putea imputa, că nu suntem un popor de ordine și îndeamnă pe alegători să se poarte cât se poate de cinstit la alegerea viitoare, ca să se știe odată, că jandarmeria nu e ținută în preajma noastră pentru a împacă spiritele, cari au fost totdeauna pacifice.

Dă ca exemplu pe ardeleni, cari își îndeplinesc misiunea în cea mai sfântă pază a ordinii și rânduielei publice.

(În acest timp intră în sală candidatul părintele protopop dr. George Popovici, în aplauzele nesfârșite ale mulțimei).

Di Suci își continuă apoi vorbirea urmărit cu atenție de interesul public.

În cercul Lugojului — zice dânsul — avem un fruntaș pe dl dr. George Popovici, părtaș totdeauna la nevoile neamului, un om care a știut să fie interesele neamului mai presus de interesele sale proprii. Dacă dânsul știe să se jertfească, să arătăm și noi că-i purtăm dragostea și că sângele apă nu se face.

Fiți însuflețiți, fiți oameni de ordine, nu vă abateți dela calea cea dreaptă. Sunt fericit, că nu m'a părăsit încrederea ce o am în poporul bănașan. Ați auzit, că de câte ori fruntașii vostri duc lupta pe față sunt acuzați de tradare de neam.

Dar să cercetăm, să vedem de unde pornește iubirea de patrie.

Suntem în țara asta mai multe popoare, un întreg buchet, cum am zice, care dă grădinei Ungariei o altă față decât aceea, pe care i-ar da-o o singură floare. Fiecare din aceste naționalități își manifestă în felul ei dragostea, ce o poartă acestei patrii, pentru că pe fiecare îl doare de nenorocirea ei. De ce plânge acela, ce pleacă în străini? Nu plânge el, că trebuie să lase în părăsire mormântul strămoșilor săi și mina de țărână, pe care o lucrează și care a fost ursită să-i dea hrana?

Să nu fim acuzați dar, că nu ne iubim pământul, patria, căci iubindu-ne neamul, suntem siliți să ne iubim și țara în care trăim, făcându-ne datorința față de unul, ne-o facem față de cealaltă, și cel-ce ne acuză de contrar este un laș. Sfârșește aducând elogiul președintelui comitetului național dr. T. Mihali, care a venit cale lungă, pentru a putea fi și de data asta martor, la manifestarea de dragoste a țaranului român către conducătorii săi și a domnilor față de talpa țării și pentru a nu-i scăpa un moment, de a fi părtaș la luptele noastre. (Vii și nesfârșite aplauze a subliniat vorbirea deputatului dr. Ioan Suci).

Iarăși Brediceanu.

La din nou cuvântul deputatul Brediceanu și cum se aude vorba dânsului întregă sala se liniștește, ca electrică. Are ceva acest bătrân în

graiul bănașenesc așa de sonor și dulce că-ți vine să faci deosebire între Brediceanu cel ce aruncă scânteii din fotoliul lui de deputat și între Brediceanu acela blând și liniștit, care împarte ca un tată sfaturile lui bătrânești poporului său.

»Uite-i« zice el adresându-se candidatului Popovici — cum îi vezi ași cap la cap, umăr la umăr, la toți le bate inima ca și mie și într'un cuget și o simțire te invită să le spuie dorința și dragostea ce o simți pentru ei. Ei te vreau...«

Vorbirea lui George Popovici

Părintele protopop dr. G. Popovici se ridică salutat de toți cei de față și începe o cuvântare plină de dragoste creștinească și de dragoste de neam. Iată ce zice dânsul:

»Din stimă și iubire față de iubiiții noștri deputați, care n'au pregetat să vie de departe la aceasta adunare, și și-au pus iarăș încrederea în persoana mea împreună cu D-voastră, țin să vă fac câteva sincere declarații.

Zile și nopți m'am frământat, ca în situația grea, să află o cale de scăpare. Știți prea bine, că am rugat pe mulți dintre fruntașii Dvoastră, să treacă de data asta paharul dela mine. N'am putut să ajung la rezultat, deoarece după-cum ați văzut, mi-s'a făcut deosebita cinste, de a se prezenta în modesta mea locuință, deputația Dvoastră, îndemnându-mă să primesc candidatura.

Este aceasta și dorința Dvoastră? (Strigăte Da! este!! așa ne ajuce Dzeu). Dacă-i așa, dați-mi voie să zic și eu ca sfânta scriptură: »Iată sluga Domnului, fie mie după cuvântul vostru! (Strigăte: să trăiască!).

Ca slujitor nu mă pot retrage, dacă ăsta este cuvântul și dorința voastră, căci cu voi trăiesc, cu voi vreau să mor.

Programul meu e și viața mea, care am petrecut-o încăruntând în serviciul vostru. Noi nu luptăm pentru răul nimănu. Noi vrem binele tuturor aceluia, ce locuiesc cu noi alături. Dar nici nu ne place să vedem pe unul prea sătul și altul prea flămând.

Pentru binele și întărirea tronului, pentru binele patriei și al poporului nostru luăm steagul în mână, să vestim pe toți, că cerem o soarte mai bună. Atârână dela voi, ca alegerea să aibă un rezultat îmbucurător. N'am argint nici aur (Strigăte: Nu ne trebuie!), vă dau devotamentul meu și vă mărturisesc, că voi apăra după puteri drepturile voastre.

Nu știu, dacă voi putea mulțumi așteptările voastre, dar câtă vreme va bate inima în pieptul meu, eu voi lupta pentru D-voastră.

De vom învinge, va fi mândria noastră, de nu rușine va trebui să ne fie.

Sfătuți pe toți ai vostri să-și facă datoria după cum inima le-a spus și de locașul de vot să se apropie ca de sfânta biserică.

Mulțumește deputaților și președintelui clubului naționalist, precum și președintelui adunării și sfârșește

»Unde-i unul nu-i putere
La nevoi și la durere,
Unde-s doi puterea crește
Și dușmanul nu sporește.«

Poporul a ascultat cu un deosebit interes pe candidatul său și l'au răsplătit cu aplauze meritate.

Președintele adunării bineventează pe dl dr. T. Mihali și pe doamna adăugând, că femeea română e alături de bărbatul său, când e vorba de interesele neamului.

Vorbirea președintelui clubului naționalist dr. T. Mihali.

La cuvântul în sunetul aclamațiilor celor mai sincere dr. T. Mihali. Dsa se exprimă în cuvinte limpezi și cu temelul, cu care se poate îmbrăca o vorbire în asemenea ocazii.

A început un an — începe dr. Mihali — de când pentru ultima oară am fost în mijlocul Dv. ducând cu mine cele mai frumoase suveniri.

Atunci v'am studiat inima, punându-mi toată încrederea mea în Dv. Și nu m'am înșelat căci dragostea pentru neamul nostru, pentru voi înșivă v'a făcut să puneți steagul în mâna conducătorilor vostri, și dacă ne-a fost răpit, simt, că vă veți face datoria și i l' veți pune din nou.

Saltă inimă, că am sosit în acele momente, când voi v'ați întâlnit cu mirele vostru. Născut și crescut aci d-nealui e cel mai apt, de a vă apăra interesele, puneți-i deci steagul în mâinile acestui bărbat însuflețit de soartea poporului său și el va cere pentru voi libertatea și egalitatea care va trebui să se dea odată și odată pentru toate popoarele din țara aceasta. El vă va face un mare serviciu, căci trebuie să luăm lupta pe terenul bisericesc și școlastic. Astăzi școala și biserica e în pericol, Cetățeni liberi ai acestei patrii trebuie să ne dăm vot liber acolo unde credem, că servim interesele neamului.

Intreg programul îl pot schița într'un cuvânt, libertate pentru toate clasele. Protestăm de a fi cârmuiți de o singură clasă feudală, căci toți suntem chemați a ne spune cuvântul în ocârmuirea acestei țări.

Pune apoi în vedere, ca cei de față să ducă știre și la cei de acasă de cele ce s'a vorbit și să-i îndemne, de a lucra după cum inima le spune.

Ii îndeamnă să se poarte cu cinste la alegerea viitoare, pentru a nu da nici un motiv dușmanului de a se plânge.

Arată greutatea luptei, care însă va fi de partea noastră dacă ne punem credința în D-zeu, căci putere D-zeiască nu va lăsa vântul libertății să treacă peste această țară.

Indeamnă pe alegători să se grupeze umăr la umăr, suflet la suflet pentru a duce izbânda pe partea noastră.

Oratorul schițează apoi greutățile de care suferă și masa cea mare a poporului maghiar, și crede, că însuși acest popor se va alătura cu noi în luptă pentru a răsturna domnia unei singure clase de oameni, domnia feudalilor, pentru că vocea poporului, e vocea lui Dumnezeu.

Termină zicând, că nici cei 12 apostoli n'au putut duce până la sfârșit învățăturile lui Kristus, dar ce n'au putut ei face au făcut urmașii. Așa vor lucra și deputații noștri să le dea o cale, celor ce vin.

Adunarea se termină la ora 1 1/2 p. m. închizând ședința deputatul Coriolan Brediceanu în câteva cuvinte bine simțite.

După aceasta multele sute de oameni, dornici de a asculta graiul înțelept al conducătorilor lor, s'au retras în liniște, spre comunele lor.

NOUTĂȚI.

A R A D, 20 Martie 1907

— **Analfabeții români.** În numărul dela 19 c. »Budapesti Hirap«, pentru a motiva proiectul de lege privitor la salarizarea învățătorilor confesionali, ceea-ce însemnează de altfel *nimicirea școlilor noastre*, arată numărul mare de analfabeți români, un lucru pe care-l știm și noi și pentru care, de sigur, ne doare mai tare și ne dăm silință mai multă decât Apponyi să îndreptăm răul.

De ce nu arată însă numitul organ maghiar și cauza cea mare — iobăgia de veacuri — pentru care românii au rămas îndărăt?

De sigur pentru-că atunci ar trebui să osândească nu pe românii nenorociți, ci pe oligarhia cruzi cari ni-au ținut în robie și întuneric!

— **Proces în contra regelui Spaniei.** După o știre din Madrid, un proces civil interesant decurge în contra regelui Alfons. Alfons al XII-lea, tatăl actualului rege, cătră sfârșitul vieții lui avea relații cu o dansatoare, anume Iulia Sanz și regele în testamentul său a lăsat dansatoarei o sumă considerabilă, tot așa și copiilor născuți din relațiile cu ea. După moartea dansatoarei, copii au beneficiat multă vreme de renta lăsată de tatăl lor. În timpul din urmă li-s'a denegat această rentă, copii dansatoarei au făcut deci proces casei regale, pentru executarea testamentului regelui Alfons XII.

— **Moartea lui Barthelot.** Se telegrafează din Paris, că senatorul Barthelot, un distins chimician francez a murit ieri subit, la câteva momente după decedarea soției sale. Barthelot a fost de 80 de ani. Scurtă vreme a fost și ministru de culte. Era chemist celebru. Se ocupă mai ales cu studiarea compoziției culorilor, studia intensiv și materiile explosive. A scris mai multe cărți de valoare.

— **Cel mai mare încrucișător din lume.** Se telegrafează din Glasgov: Incrucișătorul »In-

domitable«, care e cel mai mare încrucișător din lume, a fost lansat alaltăieri pe apă. În cele patru-sprezece zile din urmă se pregătesc încă două încrucișătoare, tot așa de mari. Despre construcția și montarea părților singuraticale ale vaporului nu se poate afla nimic.

— **Mosca în întunec.** Se telegrafează din Mosca: Lucrătorii dela instalația de gaz au intrat aseară în grevă. E un întunec general în tot orașul și nimeni nu cutează să iasă pe afară. E temere că vor intra în grevă și lucrătorii dela apeducte.

— **Greva montorilor dela uzina electrică din Paris.** Se telegrafează din Paris: Lucrătorii dela instalațiunile electrice din Paris au declarat că vor intra din nou în grevă, dacă consiliu comunal nu le va satisface condițiile puse de ei. Au declarat mai departe, că pe lângă toate pregătirile, pe cari le fac autoritățile, greva va fi mai succasă acum, ca înainte de aceasta cu 8 zile, deoarece ei s'au îngrijit ca să nu-i poată înlocui nici un lucrător.

Azi noapte a sosit o telegramă din Paris care anunță: Consiliul comunal a primit propunerile făcute de comisia esmisă, după cari se satisfac toate pretensiunile lucrătorilor dela instalațiunile electrice din Paris.

— **Catastrofa în mine de cărbuni.** Berlin 16 Martie. Agenția Wolff anunță din Forbach: În mina Kleinrosseln aseară s'a întâmplat o explozie de gazuri. În mină erau cam 80 de lucrători. Azi dimineață au scos din mină până la ora 8 și 35 minute șasezeci-și-cinci de morți și doisprezece răniți grav.

Forbach 16 Martie. Aseară s'au scoborît în ocne optzeci-și-cinci de mineri la lucrul de noapte. Explozia a făcut pagube colosale. Populația fermelor în urma catastrofei a alergat într'un suflet la fața locului de primejdie, și frângându-și mâinile și plângând a înconjurat gura ocnei. S'a început imediat munca grea de salvare, și peste puțină vreme ascenzorii a scos șasezeci-și-cinci de cadavre mutilate grozav. Apoi au scos doisprezece răniți grav, cari abia mai aveau viață în ei.

Saarbrüchen 16 Martie. Direcțiunea minelor din Forbach aduce la cunoștință, că în timpul exploziei n'au fost numai 80 de mineri cum s'a dat prima știre, ci 210. Din acestia 129 de inși au scăpat, iar 75 au murit. Cadavrele s'au scos din mină și s'au agnoscat.

— **Catastrofe pe mare.** Am anunțat și noi despre groaznica catastrofă a cuirasatului »Jena«. Să facem o privire asupra catastrofelor mai mari de telul acesta în ultimii 15 ani. Șirul îl începe ciocnirea a celor 2 corăbii de războiu engleze »Victoria« și »Camperdown«, întâmplată în anul 1893, care a avut ca urmare 359 victime. În 1894 s'au ciocnit corăbiile rusești »Vladimir« și »Vairarapo« și s'au scufundat; victime 225. În 1895: catastrofa corăbii »Elba« lângă Lowestoff cu 334 victime, »Reina Regente« lângă Trafalgor cu 400 victime, »Colima« pe malul Mexicului cu 108 victime. În anul 1896: catastrofa corăbii »Drummond Castle« lângă Ushand cu 247 și »Salier« pe malul Spaniei cu 289 victime. În 1897 s'a cufundat »Aden« având 92 victime. În 1898: a fost groaznică catastrofă prin ciocnirea vasului »Bourgogne« pe marea Atlantică cu 546 victime; »Mohegan« a perit cu 107 călători. În 1900: »Charkirch« cu 50, »Stella« cu 105 victime. În 1901 4 vapoare de mare puterice au perit: »Rio Janeiro« 122, vasul turcesc »Aslan« 180 pe marea Roșie, »Islander« 65 pe malul Alascei, și torpilorului-vânător engl. »Cobra« (67) pe malul englezesc. În 1902 cicloul a nimicit vaporul »Camorta« pe malul Bengaliei cu tot cu 739 călători. În 1903 s'a scufundat »Aseguipa« (63). Anul 1904 a fost groaznic. Vaporul uriaș »General Plocum« s'a scufundat împreună cu 1020 de călători. Vasul norvegian »Norge« a pierit cu 637 de emigranți. În anul 1905 a perit vasul amiralului Togo »Mikasa« cu 599 matrozi; »Hilda« cu 128 călători. În 1906: »De Smet de Nayer«, corabie belgiană de exercițiu 34 și »Sirio« vas italian cu 300 emigranți. În 1907: nici n'au trecut 3 luni și avem să punem la cronice 3 catastrofe: Scufundarea vaporului »Larchmont« cu 90 a lui »Berlin« cu 120, și mai noi a cuirasatului francez »Jena« cu vre-o 250 victime.

— **Norocul țiganului lăutar.** Contesa Festetics Vilma, mireasa fericitului țigan Nyári Rudi,

despre care am scris că petrece de prezent în Sopron la fiitoarea ei soacră, nu primește pe nimeni. Din contră Nyári Rudi a primit cu plăcere pe un ziarist, căruia între altele i-a spus următoarele:

»E adevărat, că voi lua de soție pe d-șoara contesă, fiica contelui Paul Festetics, pe care o cunosc de un an. Ieri ne-am sărbăt logodna, la care au luat parte mulți țigani și domni din societatea înaltă. Nu e adevărat, că răvnesc numai la bancnote, căci sunt un muzicant excelent cu studii și mă apreciază străinătatea. Se înțelege, că în Ungaria nu poate impune nimeni. Logodnica mea n'a cutreerat lumea, ci fiindcă n'a fost crescută la casa părintească, după-ce și-a terminat studiile, s'a stabilit într'un pension la München. Nu m'a cunoscut în cafenea, ci în sala de concert a hotelului Saroy, care e localitate solidă și distinsă. Ași fi luat-o de mult de soție, dar tatăl ei s'a opus și am așteptat până când va deveni majoră.

În 2 Februarie și-a sărbăt ziua nașterii. Din rolul ce l-a jucat avocatul Gyöngyösi numai atât e adevărat, că m'a cercetat cu trei zile înainte, și m'a întrebat în numele contelui, dacă o iau de soție pe d-șoara contesă? N'a îndrăznit să-mi ofere bani! Vilma mea nu e milionară, întreaga ei avere e de 100.000 fl. în imobile. Moșile ei sunt în comitatul Szabolcs. Pentru mine e destul și atât. Ași fi luat-o însă și fără acestea, nu-mi trebuiesc banii ei, o iubesc și ea mă iubeste, și aceasta e totul. Prețuește mai mult decât banii sau ori-ce avere! Vilma mea e fericită, în toată tinerețea ei a fost lipsită de căminul cald al părinților. Părinții ei n'au fost fericiți, nu s'au iubit și nici pe ea n'au iubit-o și sărmana de ea, dela etatea de 14 ani a crescut în diferite pensione.

E decisă și ziua cununiei: dacă nu se va întâmpla vre-o nenorocire, a doua zi de Paști ne vom sărba cununia. Nu voi rămânea în Sopron, dar voi evita și Budapesta.

Mă pregătesc cu banda mea, pe care n'o voi părăsi nici odată, pentru o călătorie în străinătate. Soția mea va veni cu mine. Crede-mă nu e o rușine așa de mare să fie soția mea. Un țigan escelent prețuește mai mult decât o săcătură de magnat. Pe mine mă puteți vedea numai în societatea damelor celor mai alese și nu consider această căsătorie de »mesalliance«.

— **Comitatul Bihorului nu salută guvernul.** Comisia permanentă din comitatul Bihorului în ședința de ieri s'a ocupat cu adresa comitatului Győr și Somogy, prin care salută guvernul, fiindcă a eluptat ca din furniturile armatei ungare să îi se facă parte în raportul cvotei, adică să îi se dea satisfacție guvernului pentru atacurile nedrepte. Markus Laszlo, ține de succese mici lucrurile amintite. Numai când guvernului îi va reuși să închee favorabil pactul va fi vrednic să fie salutat.

Comisia a decis că nu va saluta guvernul și va trece la ordinea zilei peste adrese.

— **Laptele de castraveți** (ugorkatej) este mijlocul în general recunoscut de cel mai bun pentru îndepărtarea a orice necurătenie de față cum sunt petele de ficat, bureții, mitesser, pipingini, etc. După folosință de 3-4 zile întinerește fața și îi dă culoare vie sănătoasă. Primul depozit de vânzare drogheria »Abbazia« a lui B a l a s s a Cornél Budapest, Andrassy ut 47. Se află în ori care drogherie și în apotecă.

— **Nefericire.** Pentru cine e robit cu totul de patima beției, un medicament neîntrecut, ce poate să-l împiedice și desvețe dela aceasta patimă distrugătoare și omoritoare de viață prețuește foarte mult. Atragem atențiunea asupra inseratului farmacistului Frankl Antal din Seghedin, ce-l publicăm sub titlul »Am fost bețiv.«

Poșta Administrației.

Carol Lazar, Oravița. Am primit 30 cor. ca abonament până la 1 Iunie 1907.

Solomon Bistreaș inv. Ghilad. Am primit 6 cor. ca abonament până la 15 Iunie 1907.

Redactor responsabil Sever Bocu.
Editor-proprietar George Nichin.

Ocaziune favorabilă.

Din cauza călătoriei urgente, sunt de vânzare mobile elegante, foarte puțin folosite, în culoare matt deschisă, pe strada Demeter Nr. 28 b.

Cel mai sigur medicament contra tusei, răcelii și răgușelei este

zăhărul lui RETHY,

o o ce se capătă în ori-care farmacie. o o

Prețul unui borcan 60 fil. Să se ceară numai zăhărul lui Réthy. Cinci flacoane trimite pentru 3 cor. cu

♦♦♦♦♦♦♦♦♦♦ porto cu tot. ♦♦♦♦♦♦♦♦♦♦

Pregătitorul RETHY BÉLA farmacist, Békéscsaba.

IN AMERICA DE NORD
la **Waynesboro Pa.**
se află
The Geiser
Manufacturing Co.

a care se află de vânzare mașinele cele mai bune și mai noi, inventate numai de doi ani încoace.

MAȘINI DE TREIERAT, bucate cu elevator, suie paiele sus pe jireadă (sau cozol). **LOCOMOTIVE** care se trag de sine singure și trage și treierătorii după ele.

LOCOMOTIVĂ și **PLUGURI**, plug cu 6 fere, plug cu 8 fere și cu 12 fere; puterea locomotivei dela 18 până la 40 de cai. Și este locomotivă purtătoare cu numele „**PERLESS**”, cu putere dela 6 până la 30 de cai.

Tot aceasta societate caută un neguțator de mașini la care pot să-i deie în vânzare, arătând prețurile și săi arate un nou chip de a câștiga bani prin mașinele din America Ori care neguțator poate să probeze numai un an și va afla că mașinile Americane snt cele mai bune.

Constantin Georgevici
croitor de haine preoțești
VERSEC strada Gödör nr. 22.

Recomandă în atențiunea binevoitoare a clerului pregătirea a lor

totfelul de haine preoțești
pe lângă prețuri favorabile
și serviciu prompt.

La comande se cere trimiterea unei odăjdii întrebuițate.

Crema Aphrodite

nesticăcioasă și fără unsoare vindecă în cât-va zile cu siguranță piștrul, coșurile, roseata mânelor și obrazului, arsura de soare, și face pielea netedă ca catifeană. Acest medicament recomandat de toți medicii, vindecă mai sigur decât orice alifie opăreala, căci nu produce coșuri (comedo).

Săpunul - de - Aphrodite

face fața fragedă, plăcută și tânără; femeile mai în vârstă și îl întrebuințează împreună cu crema, pentru că înălinește.

Un borcan de Crema Aphrodite 1 cor., un borcan mare 2 cor., un borcnaș de probă 70 de bani. — Săpunul de cremă Aphrodite 1 coroană. — Padră (în 3 culori) cu sau fără grăsimi 1 coroană, cutie mare 2 coroane.

Spirtul pentru păr AL LUI BASCH e medicament sigur contra căderii părului și mătreții; costă 2 cor., o sticlă de probă 1 cor.

Syr nervinus comp. „BASCH”

e cel mai bun mijloc contra tuturor boalelor de nervi: contra durerii de cap neuragice, slăbiciunii de nervi, oboseții, în-omniai etc.; contra boalelor de sânge și de oase: a anemiei, clorosei, rachitizului (boala englezească) etc.; contra boalelor de inimă și scrofulosei.

E probat de foarte bun la reconvalescenți.

O sticlă 2 coroană.

Antisutin Basch e leac probat contra asudării mânilor și picioarelor. O sticlă 1 coroană.

Esença gastrală a lui Basch e leac sigur contra lipsei de apait, contra durerii de stomach, contra coliciei, întrebuițată împreună cu praful lui Basch înceată durerie, întărește stomachul, conținește răgăială; e bun după mâncare ori bă tură multă. La boale mai îndelun ate să poate folosi pilulele curățitoare de sânge ale lui Basch.

1 sticlă de esença 1-20 cor., 1 sticlă mare 3 cor., 1 cutie de praf 1 cor., — 1 cutie de pilule 1 cor., 7 cutie 6 cor.

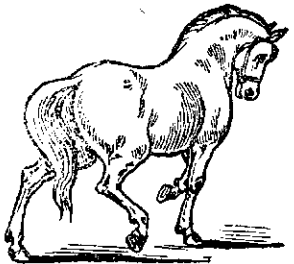
Sirupul de sulfoquaiacol al lui Basch, singurul ajută la tuse, răgușală, la boalele de piept și de plămâni, contra tusei măgărești, la junghiuți în coaste, la năuf etc. Acest sirup face să crească greutatea trupului, vindecă tusea, scutpatul și asucarea de noapte. Pe lângă sirup ajută foarte mult **CEAIUL DE PIEPT ALUI BASCH**.

1 sticlă de sirup 2 cor. Mai mult de 4 sticle se trimet franco. 1 cutie de ceaiu 1 cor., 1/2 de cutie 50 fil.

Spirtul lui Basch contra reumatismului și podagrei e indispensabil economilor, pădurarilor, turistilor etc. după e încercare prea mare; el vindecă foarte repede junghiturile din mână și din picioare, durerea de mijloc, umflăturile etc.

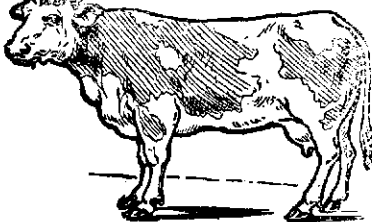
Praful de vite

al farmacistului Basch e de recomandat tuturor economilor pentru tusea și umflăturile ghințurilor la cai; la vite cornute, porci și oi pentru curățire și poftă de mâncare. Întărește, ajută mistuirea și împiedecă să se umfle. Vacile dau lapte mai bun și mai mult după el.

1 cutie 70 fileri; 11 cutii 7 coroane, franco.
Restituțiuni-fluidul lui Basch e bun la boi, cai și vaci contra podagrii, umflăturii vinelor, umflăturilor etc. E de recoman, dat să se facă vin și oi după muncă multă cu acest fluid vestit, căci astfel își recăștiga prețurile și devin sprinteni.

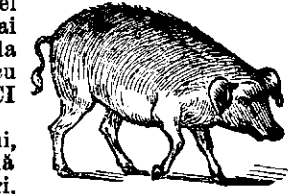
1 sticlă 2 coroane, sticlă de probă 1 coroană.

Prav de vaci face să crească pofta de mâncare și curățâ sângele. E eschis să dea vaca lapte albastru ori cu sânge, nici nu să umfle vaca. E de lipsă la schimbare de nutreț. 1 cutie 1 cor.; 1/2 de cutie 60 bani. La cumpărători mai mari rabat.

Praful de porci

e cel mai bun de îngrășat porci, până la 250 de chile. Acesta împreună cu **PICĂTURILE PENTRU PORCI** alui Basch îl păzește de boale.

1 cutie de prav 70 de bani, 11 cutii 7 cor. franco. — 1 sticlă de picături de porci 70 fileri, 12 sticle 6 cor. franco; 50 de sticle 20 coroane.

Toate preparatele au marca ingerului.

Comandele de peste 6 cor. le trimete franco:

farmacistul **Basch Ernő** Az anyalhoz
NAGYBECSKEREK, GABNA-TÉR.

Fabrica lui

Luca K. Alexievits,

pregătitor de haine preoțești

Recomandă atelierul său asortat cu tot felul de recvizite și haine preoțești de îmbrăcat în vremea slujbei în biserică.

Pregătește tot felul de icoane sfinte legate foarte frumos cu aur și mătăsă. Pregătește steaguri, prapore, și altele. Icoana mormântul lui Christos îl face foarte frumos.

La cerere trimite catalog și preț-curant gratuit.

Fondată în 1850.

Am onorul a recomanda onnorațiilor economi

sămânțele mele cele mai escelente.

Trifoiu magyar visitat de stat și liber de aranca, **trifoiu roșu de Stiria.**

Soiurile veritabile și originale premiate de **napi** și de **fânățe.**

Sămânță de Oberndorff rotundă, roșie
urieșe de Mammuth, de Eckendorf. Do-
bițe de masline în formă de butelie Ideal.

Amestec de sămânță de iarbă pentru pajișta.

Iarbă engleză, mohor, mazăre, pisat-piparcă, sămânță de cânepă.

Atrag atenția economilor și negustorilor asupra prețurilor mele moderate.

Sămânțele cele mai bune de verdeturi flori și cartofi.

Așteptând comanda onoratului public cu cea mai mare promptitudine sunt cu deosebită stimă

Dell'orto Károly

negustor de sămânțe la „Coroana verde” („Zöld koszoru”)

Nagyvárad, Sz. László-tér.

La dorință trimet preiscurante ilustrate gratuit.

Comande din provință le efeptuesc prompt și punctual fără spese de împachetare.

MANDL FERENCZ

vopsitor de metal

A R A D, STRADA BOCZKÓ Nr. 11.

Parimește spre efeptuire orice lucru ce cade în această branșă, precum căzi pentru scaldă, chii de scaldă, mobile de fier și de lemn, cano, de apă, punerea în aur, marmură și bronz, lampelor, pictură de majolica pe lemn și metale floderozare în orice valoare în forma cea mai senzațională pe lângă prețuri ieftine și serviciu prompt.

Croitorie elegantă de haine bărbătești.

Inokai Tóth Lajos

Arad, Palatul Neumann

Stofe de prima calitate englezești. In special

==== Croitorie pentru preoți. ====

Reverenzi, pardesiuri și alte haine la comandă ori gata.

Își recomandă bogatul magazin care este primul în Arad.

— — *Prețuri solide.* — —

Nou atelier de modă pentru pălării de dame!

Am onoare a aduce la cunoștința P. T. public, că am deschis

atelier de modă pentru pălării de dame în Arad, strada Deák Ferencz Nr. 2 (casa lui Sebesy), care va corespunde timpului și gustului modern și tuturor pretenziunilor de azi.

În magazinul atelierului meu, se păstrează în permanent cele mai frumoase modele eșite de la firmele cele mai distinse. — Asortiment mare de pălării de doliu. — Străformări și alte lucruri aparținătoare acestei specialități, se execută punctual și cu prețuri moderate.

Comandele din provincie le execut cu cea mai mare promptitudine.

Se roagă de partinire:

AMTMANN ANNA

ARAD, strada Deák Ferencz Nr. 2.

Doamnelor!

CREMA LOTUS este cea mai bună și mai nesticăcioasă alifie pentru înfrumșetare, întrebuițându-se atât ziua cât și sara. Delătură totfelul de pete, precum: pistrui, pete de ficat, casuri și buburuze, beșicătură și precugiuni.

Fața primește o culoare frumoasă și curată. SAPUNUL LOTUS e sapun de toaletă, are miros plăcut și se poate întrebuița și fără cremă.

PUDRA DE FLOARE LOTUS în culoare albă, roză și galbină. Pregătită după metoda americană, un mijloc de înfrumșetare înafectiv și admirabil. Se recomandă și doamnelor mai în etate, pentru că delătură încrețiturii și redă o față tină.

Prețuri: Crema Lotus Cor. 1.—
Sapunul „ „ „ „ „ „ „ „ „ 1.—
Pudra de floare Lotus, flacon mare „ 2.—
„ „ „ „ „ „ „ „ „ 1.—

Magazinul principal: în grănatia de pălării pentru doamne:

A „Párisi nőház“,
SZEGED, Iskola-ut 13 sz.

Comandele din provincie pe lângă rambursă.
Vanzătorilor prețuri scăzute.

✦ CIMBALMĂ ✦

se poate căpăta în rate și pe lângă prețuri moderate, trimițând cataloage mari ilustrate. — Numai la mine se poate căpăta „ȘCOALA“ de cimbală, după care poate învăța foarte ușor ori și cine și fără profesor. Partea I-a 4 cor., a II-a 3 cor. 60 fil., a III-a 3 cor. 60 fil. După trimiterea banilor espedez gratuit

VARGA PÁL

fabricant de cimbală și de muzice

MAKÓ (casa proprie).

Avis.

Un candidat de avocat

român

afă — pe lângă condiții favorabile — imediat aplicare în cancelaria lui

Dr. MIHAI GROPSIAN

avocat în Oravicza.

● In mai multe expoziții premiat cu primele premii. ●

Nrul telef. 489.

Prima fabrică de căruță de pe câmpie

Ifj. Hodács János

SZEGED Strada Kistisza nr. 4.
(Urmarea str. Maros)

Magazin mare permanent din diferite
caruță noi domnești

Se pot căpăta pe lângă prețuri foarte
— — — — — avantajoase — — — — —

căruță folosite, în schimb (phaltone cu acoperiș și fără acoperiș, sănii ect. ect.)

Catalog ilustrat în cinste și fără porto.

„VICTORIA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, ARAD

— Anul întemeierii 1887. —

Capital de fondare Cor. 1.200,000

Depuneri Cor. 5.000,000

Fond de rezervă Cor. 800,000

Primește depuneri spre fructificare și dă deponenților 4½% interese netto după depuneri pe timp mai îndelungat, iar după depuneri de durată mai scurtă de **trei luni dă 4%**.

— — — — — Dare de venit după capitalele depuse o plătește institutul separat. — — — — —

Depuneri până la 5000 Cor. se pot ridica și se plătesc fără abdicere.

Depuneri și ridicări se pot face pe calea postală și se expediază franco.

— — — — — **Escomtează cambii cu 6% — 8% interese.** — — — — —

Tot asemenea acordă și **credite hipotecari și de lombard** în modul cel mai culant.

DIRECȚIUNEA INSTITUTULUI.

OPURI și BROȘURI

Se recomandă

FOI PERIODICE

a executa următoarele:

INVITĂRI

BILETE DE LOGODNĂ
dupa dorință și în culori

BILANȚURI

ANUNȚURI FUNEBRALE

• Tot felul de lucrări tipografice •

atingătoare de această branșă

PROGRAME

RILETE DE CUNUNIE
dupa dorință și în culori

ADRESE

BILETE DE ÎNTRARE

„TRIBUNA“
ARAD

PREȚ-CURENTURI
în orice limbă

NOTE

STATUTE • LIBELE

CIRCULARE

Str. Deák Ferencz nr. 20

• Diferite tipărituri pentru bănci •

CĂRȚI DE VISITĂ
diferite formate

MENU

PLICURI CU FIRMA

OBLIGAȚIUNI

Comandele primite să efectueze prompt și consciincios.

CĂRȚI în COMISIUNI

Prețuri moderate!

EDITURĂ PROPRIE

6500 meri nobili

— de 4 și 5 ani —

din soiurile Batull, Carmelit-Reinette, Cassel-Reinette, Goldparmän, Poinic, Stettin

sunt de vânzare

la moșia subscrisei din Șmig (Somogym.).

Prețul unui pom numai **70 fl.** (35 cr.), la cumpărări în masă dela 200 bucăți în sus 10% rabat.

Prețul e a se asemna deodată cu comanda la adresa subscrisei. — Spedarea se efectuește din gara Medgyes, și până aci fără spese.

Emilia Dr. Russu
soția de avocat
Sibiu (Nagyszeben).

Ultoi de vii.

Colonia agricolă **HÁMORY** de ultoi de vie din Arad

liferază

ultoi cu rădăcină lemnoasă

soiu curat ultoit pe Riparia-Portalis, de prima calitate, ultoi de rădăcină bogată pentru vin și delicată în calitatea cea mai bună — și

● **în orice cantitate.** ●

Deslușiri detaiate despre prețuri poți primi bucuros

în casa de sub nrul 3 din strada Deák Ferencz. Telefon: 229.

Preții și învățătorii primesc 5% rabat din prețuri.

Schiller József

Edificat
la
1888.

Edificat
la
1888.

Atelier de articole aurite, oglinzi și rame pentru icoane
Szeged, Petőfi Sándor sugár-út 11/a.

Primesc spre efectuare pe lângă prețurile cele mai avantajoase:

Lucruri de tot felul: Rame pentru icoane și oglinzi din lemn, făcută după plan, în modul cel mai artistic.

Auritori ce se poate spăla pe icoane vechi și noi și rame de oglinzi. Infrumșetări de sculpture, de palate, hoteluri și cafenele.

Aranjament pentru biserici, pre-cum infrumșetări de altare, anvoane, baltisterie, steaguri feșnice, catafalce, cupol, efelinare, cruci și icoane

TELEFON Nr. 87.

Schaefer Richard Géza

lăcătuș de edificii, canale și apeducte

Arad, Strada Batthyányi Nro. 17.

Preșătește din fier bine bătut: grilaje la fluviu, — trepte, balcoane, și pentru bănci. —

Primește spre efectuare ori-ce forme de fer, acoperișuri și rame de ferestri, întărind prin fer ferestri și uși. Construcție de apeducte, eștoare fără miros, pisoare, lavortoare, scâlzi în orice formă și mărime. Aduce și face fântâni cu tragere spre orice scop. Atelier expert. Mare magazin de — taburi de piatră smălțuită. —

TELEFON Nr. 87.

Első szegedi len-áru damast és műszövőde

Csecs Mihály

SZEGED, Tisza Lajos-körut 33.

Recomandă produsele sale proprii de in și damast, precum: covoare, ștergare, fugare milieu și toate cele trebuincioase pentru pat. Tot așa haine pentru mireasă, precum lucruri de ajur după plac.

Prețuri moderate, serviciu prompt.

— La rugare prin epistolă mă prezint personal. —

Oficina de dregere și magazinul cel mai vechiu de bicicletă și mașini de cusut.

Hammer Vilmos mechanist

Piața Szabadság nr. 7. **ARAD** Piața Szabadság nr. 7.

Asortiment bogat de mașini de cusut **SINGER** și **MINERVA**.

Unicul magazin de renumite mașini de cusut

● **PFAFF.** ●

Cel mai ieftin mijloc de cumpărare de articole pentru bicicletă și mașini de cusut.

● **MARE OFICINĂ DE DREGERE.** ●

In magazin se află mare asortiment de

● **gamophone și plăci.** ●

— Condiții de solvire foarte avantajoase. —

